



TAMPERE.
FINLAND



KESTÄVÄN TEKEMISEN KAUPUNKI

Paikallisarviointi
YK:n kestävän kehityksen
tavoitteista Tampereella

2025



TAMPERE





KESTÄVÄN TEKEMISEN KAUPUNKI

Sisällys

Pormestarin tervehdys	3
Kestävän tekemisen kaupunki 2025	4
Agenda 2030 Tampereella	5
Paikallisarviointiraportin rakenne	7
Kansallinen tilanne kestävän kehityksen edistämisessä	8
Tätä on Tampere	10
Tavoite 1: Poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta	12
Tavoite 2: Poistaa nälkä, saavuttaa ruoka-turva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestävää maataloutta	14
Tavoite 3: Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille	16
Tavoite 4: Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet	20
Tavoite 5: Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia	24
Tavoite 6: Varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille	26
Tavoite 7: Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille	28
Tavoite 8: Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja	30
Tavoite 9: Rakentaa kestävää infrastruktuuria sekä edistää kestävää teollisuutta ja innovaatioita	34
Tavoite 10: Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä	38
Tavoite 11: Taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä asuinyhdyskunnat	42
Tavoite 12: Varmistaa kulutus- ja tuotanto-tapojen kestävyys	46
Tavoite 13: Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan.	50
Tavoite 14: Säilyttää meret ja merten tarjoamat luonnonvarat sekä edistää niiden kestävää käyttöä.	54
Tavoite 15: Suojella ja ennallistaa maaekosysteemejä, edistää niiden kestävää käyttöä ja pysäyttää monimuotoisuuden häviäminen	56
Tavoite 16: Edistää rauhaa ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita	60
Tavoite 17: Tukea vahvemmin kestävän kehityksen toimeenpanoa ja globaalia kumppanuutta.	64
Yhteenveto viimeaikaisesta kehityksestä Tampereella paikallisarvioinnin valossa	68
Asukkaiden näkemyksiä kestävän kehityksen teemoista	70
Lopuksi.	71

Pormestarin tervehdys

Tampere sitoutui vuonna 2021 Tekemisen kaupunki -strategiassaan YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -tavoitteiden paikalliseen toimeenpanoon. Julkaisimme ensimmäisen paikallisarviointimme tavoitteiden tamperelaisista linkityksistä ja edistämisestä vuonna 2022, ja olemme kehittäneet kaupunkiamme menestyksekkäästi näiden globaalisti jaettujen kestävyystavoitteiden valossa.

Tämä Tampereen toinen kestävän kehityksen paikallisarviointi tarkastelee ja arvioi tekemäämme työtä, ja kuvaa Tampereen kaupungin monipuolista roolia kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanossa paikallista lähtökohdista käsin. Paikallisarviointiraportin tavoitteena on suunnata työtä yhä eteenpäin ja tukea kaupunkitoimijoidemme ymmärrystä ja halua toimia kestävämmän tulevaisuuden tekijänä niin, että heikoimmatkin pidetään mukana kehityksessä.

Kaupungeilla on tärkeä rooli Agenda 2030 -tavoitteiden edistämisessä niin oman toimintansa ja esimerkkinsä kautta, kuin muiden toimijoiden kirittäjänä. Kaupunkien yhteinen ääni kestävän kehityksen ja Agenda 2030:n puolestapuhujina onkin vahvistunut samalla, kun valtioiden välinen monenkeskinen yhteistyö kipuilee globaalien toimintaympäristömuutosten keskellä. Sitoutuminen Agenda 2030:n toimeenpanoon on liittänyt Tampereen osaksi lukuisia vastuulisten edelläkävijäkaupunkien verkostoja, joissa olemme erottuneet eduksemme sekä Tamperena, että ainutlaatuisena suomalaisten suurten kaupunkien yhteenliittymänä.

Kaupunkien työ globaalien tavoitteiden toteuttamisessa ponnistaa aina oman alueen hyvinvoinnin, elinvoiman ja kestävän tulevaisuuden kysymyksistä, joiden ratkominen säteilee myös laajemmalle. Pidämme kiinni sitoumuksestamme Agenda 2030:n toimeenpanoon ja jatkamme uudella valtuustokaudella tätä työtä kohti vuotta 2030.

Tampere on tunnettu kestävän kehityksen ennakkoluulottomana edistäjänä, ja haluan pormestarina osaltani varmistaa, että Tampere on myös jatkossa kaupunki, jossa turvataan hyvän elämän edellytykset nykyisille ja tuleville sukupolville. Näin yhdessä toimien olemme Suomen vetovoimaisin kaupunki nyt ja tulevaisuudessa, kestävästi.

Ilmari Nurminen



Kestävän tekemisen kaupunki

on Tampereen toinen vapaaehtoinen kestävän kehityksen paikallisarviointi, jossa kuvataan miten Tampereen kaupunki edistää YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman kestävän kehityksen tavoitteita. Tampereen ensimmäinen paikallisarviointiraportti julkaistiin vuonna 2022, johon tämä raportti pohjautuu syventäen edelleen kestävyystavoitteiden paikallista tulkintaa ja arviointia.



Agenda 2030 Tampereella

Vapaaehtoinen kestävän kehityksen paikallisarviointi (Voluntary Local Review, VLR) perustuu YK:n jäsenmaiden vuonna 2015 sopimaan kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmaan ja -tavoitteisiin. Toimintaohjelman tavoitteena on poistaa äärimmäinen köyhyys maailmasta ja turvata hyvinvointi ympäristölle kestävällä tavalla. Ohjelman kantava periaate on, että ketään ei jätetä kehityksessä jälkeen. Toimintaohjelma pitää sisällään 17 kestävän kehityksen tavoitetta (Sustainable Development Goals, SDG), joilla on yhteensä 169 alatavoitetta. Tavoitteet sitovat jokaista YK:n jäsenmaata – myös Suomea. Tavoitteiden kansallisesta etenemisestä raportoidaan määräajoin YK:lle vapaaehtoisessa maaraportissa (Voluntary National Review, VNR).

Agenda 2030 -toimintaohjelman puolivälitarkastelussa vuonna 2023 todettiin, että vain 15 % tavoitteista on oikealla uralla niiden saavuttamiseksi vuoteen 2030. Lähes puolet tavoitteista on livennyt uralta hieman ja jopa 37 %:ssa kehitys on pysähtynyt tai kääntynyt huonompaan suuntaan. YK:n pääsihteerin vetoomus tuolloin olikin, että sekä kansalliset hallitukset että paikalliset toimijat, kuten kunnat ja kaupungit, ottavat aktiivisen roolin tavoitteiden edistämisessä.

Kaupunkien rooli kestävän kehityksen tavoitteiden edistäjinä on merkittävä, sillä noin kaksi kolmasosaa Agenda 2030 -tavoitteiden toimeenpanosta tapahtuu paikallistasolla. Kaupungit ovat lähellä asukkaitaan ja usein myös kansallisvaltioita ketterämpiä toimijoita. Ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästi kehittyvillä kunnilla on parhaat mahdollisuudet varmistaa alueensa elinvoima myös tulevaisuudessa ja luoda siten edellytykset hyvälle elämälle nyt ja jatkossa.

Paikallistason Agenda 2030 -työ kiihtyi vuonna 2018, kun New Yorkin kaupunki laati ensimmäisen kaupunkitasoisen paikallisarvioinnin. Helsinki seurasi pian perässä ensimmäisellä eurooppalaisella arvioinnilla vuonna 2019. Paikallisarvioinnit ovat tämän jälkeen muodostuneet selkeiksi osoituksiksi kaupunkien sitoutumisesta Agendan toimeenpanoon. Toukokuuhun 2025 mennessä yhden tai useamman SDG-arvioinnin on laatinut 283 paikallista tai alueellista toimijaa 66 eri maasta. Tampereen lisäksi Suomessa paikallisarviointeja ovat laatineet mm. Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Joensuu ja Ylöjärvi sekä Ahvenanmaan maakunta.

Agenda 2030 -työ Tampereella valtuustokaudella 2021–2025 Tampereen kaupunki sitoutui YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman kestävän kehityksen tavoitteisiin vuonna 2021 Tekemisen kaupunki -strategiassa. Strategiaprosessin aikana tunnistettiin Tampereelle keskeiset Agenda 2030:n tavoitteet, joita strategian linjauksin viedään eteenpäin. Samalla linjattiin kaupungin edistävän Agenda-toimintaohjelmaa ja sen tavoitteita kokonaisuutena hyödyntäen strategista johtamisjärjestelmää. Strategiakirjauksen mukaisesti käynnistyi Agenda 2030 -tavoitteiden konserttasoinen edistämistyö.

Vuonna 2022 valmistuneessa Tampereen ensimmäisessä paikallisarviointiraportissa aloitettiin Agenda-tavoitteiden sanoittaminen tamperelaiseen kontekstiin strategian aineistojen avulla. Samalla kuvattiin Tampereen kestävyystyötä ulospäin globaalia YK-viitekehystä käyttäen. Raportti teki näkyväksi sen, kuinka Tampereen kaupunkikonserni voi laajan perustehtävänsä kautta toiminnassaan edistää jokaista YK:n kestävän kehityksen tavoitetta ja kuinka paljon työtä näihin liittyen kaupungissa jo tehdään.

Agenda 2030 -tavoitteiden toimeenpanossa Tampereella on kuluva valtuustokauden aikana syvennetty tavoitteiden linkitystä paikalliseen toimintaan mm. poikkihallinnollisissa keskusteluissa ja hyödyntämällä yhdessä muiden isojen kaupunkien kanssa yhteis-kehitettyjä työkaluja sekä toimintamalleja. Erilaisia SDG-analyyskejä on laadittu esimerkiksi erillisohjelmille, kuvattu talousarvion vuositavoitteiden yhteydessä sekä testattu strategisessa hankekehittämisessä. Kestävä kehitys on uskallettu nähdä yhä useammin ekologista kestävyttä laajempaan kokonaisuutena ja erilaiset SDG-tarkastelut ovat rikastuttaneet yhteistä työskentelyä. Globaali viitekehys on myös avannut Tampereelle uusia mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön ja näkyvyyteen.

Kaupungin perustoimintojen lisäksi SDG-työhön on valtuustokauden aikana sidottu strategiakirjauksen mukaisesti myös kaupungin konserniyhteisöt. Yhtiöiden rooli kestävyystavoitteiden saavuttamisessa Tampereella on keskeinen, ja kaupungin näkökulmasta yhtiöiden merkitys ja kyky menestyä myös jatkossa on tärkeä. Yhtiöiden vastuullisuustyötä on kiritetty laajassa yhteistyössä mm. konserniohjeistuksen, koulutusten ja vuosittaisten talousarvion tavoitteiden avulla, huomioiden samanaikaisesti myös EU:n tiukentunut yritysten vastuullisuussäätely ja raportointivaatimukset. Työ on auttanut muodostamaan kokonais kuvan SDG-työn osa-alueista ja painotuksista Tampereella, yhtiöiden rooli huomioiden.

Merkittävin lisäarvo Agenda 2030 -työstä Tampereella on valtuustokaudella syntynyt tavoitteiden keskinäisriippuvuuden hahmottumisen kautta, mikä on avannut tien kestävyys- ja systeemisen tarkastelulle ja edistämiseksi. Havainnot toiminnan ja päätösten ristikkäisistä vaikutuksista ja tarpeista niiden yhteensovittamiseen sekä yhä monimutkaisemmat toimintaympäristön haasteet, ovat suunnanneet strategista keskustelua laajempien poikkihallinnollisten kokonaisuuksien äärelle.

Alkusysäyksen systeemijattelun vahvistumiselle Tampereella antoivat kansallisen kestävä kehityksen toimikunnan strategiatyössä syntyneet kansalliset kestävä kehityksen muutosalueet. Näiden pohjalta Tampere laati ensimmäiset kestävä kehityksen muutos-alueensa vuonna 2024 yhdessä Demos Helsingin kanssa. Työllä tavoiteltiin Tampereen kestävä kehityksen strategisen johtamisen uudistamista kohti entistä järjestelmätasoisempaa lähestymistapaa sekä ensimmäisiä syötteitä seuraavan strategian valmisteluun.



Kuva vasemmalla: Kestävä kehityksen muutosalueiden lähtökohdat Tampereella (Demos Helsinki 2024).

Kuva oikealla: Ehdotus kestävä kehityksen muutosalueiden tamperelaiseksi kehikoksi ja kolme tunnistettua systeemistä haastetta (Demos Helsinki 2024).

Yhteistyön merkitys kestävyys edistämässä

Yhteistyö kaupunkiorganisaation ulkopuolisten sidosryhmien kanssa on ollut keskeinen osa Tampereen menestystä Agenda 2030 -toimintaohjelman paikallisessa toimeenpanossa. Vahvaa yhteistyötä on tehty erityisesti Suomen kuuden suurimman kaupungin ja Kuntaliiton yhteisen verkostoprojektin puitteissa. Kaupungit ovat aidosti jakaneet omia kokemuksiaan, ratkoneet yhdessä kestävyys johtamisen kysymyksiä, kehittäneet työkaluja ja kannustaneet toisiaan työssä eteenpäin. Yhteistyössä on ollut mukana myös keskeisiä valtionhallinnon ja kansalaisyhteiskunnan toimijoita, kuten ministeriöitä, valtioneuvoston kanslia ja Suomen YK-liitto. Kestävän kehityksen työtä ovat vieneet eteenpäin lisäksi keskustelut paikallisten toimijoiden, kuten korkeakoulujen ja seutu- ja maakuntatoimijoiden, kanssa.

Kansainvälisellä tasolla toiminta SDG-kehityksessä on liittänyt Tampereen kestävä kehityksen edelläkävijäkaupunkien verkostoon. Tämä on tuonut mukanaan arvokkaita kansainvälisen vaikuttamisen tilaisuuksia sekä vahvistanut Tampereen asemaa kestävä kehityksen edistäjänä. Yhteistyö kansainvälisten kumppaneiden, kuten YK:n asuin- ja ympäristökeskusteluohjelma UN-Habitat ja muiden YK-järjestöjen sekä EU-toimijoiden, kanssa on auttanut kaupunkia jakamaan omaa osaamistaan ja soveltamaan globaaleja käytäntöjä omiin tarpeisiinsa.

Lisäksi Tampere on aktivoinut yhteistyötä pitkäaikaisen tansanialaisen ystävyyskaupunkinsa Mwanzan kanssa kestävyystyön puitteissa. Tampere on jakanut omia kokemuksiaan SDG-tavoitteiden toimeenpanosta ja tukenut Mwanzan ensimmäisen Agenda 2030 -paikallisarvioinnin laatintaa vuonna 2023. Mwanzan yhteisölähtöinen toiminta on puolestaan ollut yksi esimerkki, josta Tampere ja monet muut kaupungit ovat voineet ottaa oppia kestävä kehityksen edistämiseksi.

Paikallisarviointiraportin rakenne

Tampereen toisessa VLR-arvioinnissa käydään ensimmäisen arvioinnin tapaan erikseen läpi jokainen 17 kestävä kehityksen tavoitteesta. Tavoitteista kuvataan niiden keskeinen globaali sisältö ja näiden kansallisen toimeenpanon pääasiallinen tilanne Suomessa. Kansallinen arviointitieto perustuu pääasiallisesti valtioneuvoston 14.11.2024 eduskunnalle antamaan selontekoon Agenda 2030:n toimeenpanosta. Suomen virallinen YK:lle toimitettava vapaaehtoinen arviointiraportti valmistuu kesällä 2025, eikä ollut vielä tätä raporttia laadittaessa käytettävissä.

Jokaisen SDG-tavoitteen osalta kuvataan **tavoitteen linkittyminen Tampereen kaupungin toimintaan sekä tavoitteeseen liittyvät keskeiset painotukset ja toiminta** kuluneella valtuustokaudella. Pääasiallisena lähteenä toimivat Tekemisen kaupunki -strategian toteutumisen seuranta-aineistot ja kunkin tavoitteen teemoihin liittyvät oleelliset ohjelmat ja arvioinnit. Arviointiraportin **teemoista saa lisätietoa kunkin SDG-tavoitteen yhteyteen koottujen linkkien takaa.**

Arviointia tukee Tekemisen kaupunki -strategiaan valitut **seurantamittarit** sekä täydentävät mittaritiedot, joita käytetään kaupungin toiminnan arviointiin muissa säännöllisissä raporteissa tai selvityksissä. Tampereen koostaman tietoaineiston lisäksi raportissa on hyödynnetty esimerkiksi Terveystietokeskuksen ja hyvinvoinnin laitoksen sekä Tilastokeskuksen keräämiä tilastoja. Kehitystä ja seurantatietoa tarkastellaan pääasiallisesti vuosien 2021 ja 2025 väliseltä ajalta.

Kuntalaisnäkökulmaa raporttiin tuovat sitaattipöiminnat viimeisimmistä asukas- ja henkilöstökyselyistä. Näitä ovat mm. maaliskuussa 2025 kuntalaisille suunnattu Tampere-kysely sekä kaupungin henkilöstön talous- ja strategiakysely. Raportin lopussa esitetään koonti sekä Tekemisen kaupunki -strategian toteutumisesta että asukkaiden näkemyksistä kaupungin viimeaikaisesta kehityksestä ja tulevaisuuden muutostarpeista.



Kansallinen kehitys

Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 on ohjannut Suomea kohti kestävämpää tulevaisuutta vuodesta 2016 lähtien. Suomi on raportoinut kestävän kehityksen tilasta jo kahdesti, vuosina 2016 ja 2020, ja raportoi kolmatta kertaa vuonna 2025. Vuoden 2025 arviointiraportti tulee sisältämään aiempaa vahvemmin tietoa myös paikallistason roolista kestävän kehityksen edistämisestä Suomessa ja tätä osiota on osaltaan valmisteltu yhdessä Suomen suurten kaupunkien kanssa. Tampereen lisäksi Helsinki, Espoo, Vantaa ja Turku ovat koostaneet uuden vapaaehtoisen kestävän kehityksen paikallisarvionsa vuonna 2025.

Suomi on ollut yksi Agenda 2030:n toimeenpanon edelläkävijöistä. YK:n viimeisimmässä kestävän kehityksen seurantaraportissa Suomen arvioidaankin saavuttavan kestävän kehityksen tavoitteet kaikista valtioista parhaiten. Raportin perusteella Suomi on saavuttanut hieman yli 86 prosenttia kaikista asetetuista 17 tavoitteesta.

Toisaalta Suomen arvioidut kielteiset ulkoisvaikutukset ovat merkittäviä ja Suomen haasteita ovat muun muassa tuontimme muualla maailmassa aiheuttamat ilmasto- päästöt ja metsäkato. Mitattaessa eri maiden kielteisiä ulkois- tai ylivuotovaikutuksia (spill-over) sijoittuukin Suomi vasta sijalle 139/166. Tämä kertoo Suomen aiheuttamista merkittävistä haitoista globaalisti.



Kuva: Suomen eteneminen SDG-tavoitteissa

(Lähde: The Sustainable Development Report 2024, DOI 10.25546/108572)

Suomi on saavuttanut tavoitteet 1 Ei köyhyyttä ja 7 Edullista ja puhdasta energiaa sekä etenee näiden osalta kohtalaisesti tai hyvin. Suurimmat haasteet Suomella on tavoitteissa 2 Ei nälkää ja 13 Ilmastotekoja, joissa edistyminen on hidasta ja puutteellista. Suomen kehitys tavoitteessa 12 Vastuullista kuluttamista on kääntynyt alaspäin.

Kehitys on oikeansuuntaista, mutta haasteita esiintyy edelleen tavoitteissa 3 Terveystä ja hyvinvointia, 5 Sukupuolten tasa-arvo, 6 Puhdas vesi ja sanitaatio, 8 Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja, 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt, 14 Vedenalainen elämä sekä 16 Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto.

Suomen eteneminen on pysähtynyt ja tavoitteen saavuttamiseen on vielä matkaa tavoitteissa 4 Hyvä koulutus, 10 Eriarvoisuuden vähentäminen, 15 Maanpäällinen elämä sekä 17 Yhteistyö ja kumppanuus.

Ekologinen kestävyys

Suomen tavoitteena on saavuttaa hiilineutraalius ilmastolain mukaisesti vuoteen 2035 mennessä. Suomen haasteena ovat suuret energian kulutuksen ja tuotannon sekä liikenteen päästöt. Suurin osa Suomen päästöistä syntyy yhä fossiilienergian tuotannosta ja käytöstä. Energiasektori on kuitenkin vähähiilistynyt ja 52 prosenttia Suomen sähköstä tuotettiin vuonna 2023 uusiutuvilla energianlähteillä. Lisätoimia vaaditaan nopeasti, sillä nykyvauhdilla ei ole mahdollista saavuttaa hiilineutraaliustavoitetta erityisesti hiilinielujen pienenemisen takia.

Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen osalta Suomi on saavuttanut tavoitteen suojella vähintään 10 prosenttia merialueista, mutta jää jälkeen maa-alueille ja sisävesille asetetuista 17 prosentin suojelutavoitteista. Suomen tärkeimpien lajien suojelutaso on paljon parempi kuin useimmissa OECD-maissa. Kehitettävää Suomella on erityisesti kiertotalouden osalta, sillä kiertotalouden nykytila on Suomessa eurooppalaista keskitasoa heikompaa.

Sosiaalinen kestävyys

Suomessa on OECD-maiden vertailussa kohtalaisen matalat tuloerot ja matala köyhyysaste. Suomessa on myös perinteisesti ollut korkea naisten osallistumisaste työelämään, vahvat demokratian tukipilarit ja ei-parlamentaariset vaikutusmahdollisuudet. Sosiaalinen yhteenkuuluvuus on Suomessa erittäin hyvällä tasolla, mutta vaatii jatkuvaa ylläpitämistä ja sen rapautuminen on yksi riskitekijöistä.

Suomi on onnistunut eriarvoisuuden vähentämisessä kansainvälisesti katsottuna hyvin eikä absoluuttista köyhyyttä esiinny lähes ollenkaan. Haasteena on kuitenkin suhteellinen köyhyys, joka estää saavuttamasta yhteiskunnassa yleisesti minimiksi katsottua elintasoa.

Haasteita sosiaalisen kestävyyskannalta ovat kansanterveyteen liittyvät seikat, kuten sydän- ja verisuonitautien, syöpien ja diabeteksen kuolleisuuden alentaminen. Terveys haasteet näkyvät myös esimerkiksi lihavuutena ja alkoholista johtuvien ongelmien yleisyytenä. Yhtenä haasteena ovat kansainvälisesti poikkeuksellisen nopeasti laskeneet oppimistulokset sekä nuorten kehityksen ja kasvun lähtökohtien eriytyminen. Nuorten tulevaisuudenusko ei ole kuitenkaan laskenut viime vuosien aikana kriiseistä huolimatta.

Taloudellinen kestävyys

Suomen talouden kestävyys suurin haaste on julkisen talouden alijäämäisyys, joka on johtanut velkaantumisasasteen nousuun. Julkisen talouden menoja lisää demografian muutos, jossa ikääntyneen väestön määrä kasvaa ja samalla työikäisten määrä supistuu. Tilannetta pyritään kompensoimaan työperäisellä maahanmuutolla ja edistämällä ikääntyvän väestön toimintakykyä.

Suomen bruttokansantuote asukasta kohden kääntyi 2023 negatiiviseksi. Lähiaikojen suuri haaste on kansalaisten työllistymisen turvaaminen. Lisäksi haasteena on tuotavuuden lasku sekä investoimisasteen ja pääomien hyödyntäminen. Energiamurros tarjoaa kuitenkin Suomelle mahdollisuuksia tuottaa uutta liiketoimintaa, investointeja ja vientikärkeä. Puhdas sähkö, energiateknologiat ja digitalisaatio avaavat markkinoita suomalaisille vähähiilisille ratkaisuille.



TAMPERE

TAMPERE.
FINLAND

Tamperelaiset lukuina

- **261 617** asukasta
- yli **5 000** uutta asukasta joka vuosi
- suurin ikäluokka **24-vuotiaat**
- noin **35 000** opiskelijaa
- **160** eri kieltä
- yli **50 000** aktiivista yritystä

Tätä on Tampere

Tampereen kaupunki perustettiin kuningas Kustaa III:n päätöksellä silloiseen Ruotsi-Suomen valtakuntaan vuonna 1779. Tammerkosken rannalle, Pyhäjärven ja Näsijärven väliin rakentunut vaatimaton kylä on runsaan kahden vuosisadan aikana kehittynyt yli 250 000 asukkaan eloisaksi ja kasvavaksi kaupungiksi. Tampere on Suomen kolmanneksi suurin kaupunki heti Helsingin ja Espoon jälkeen, sekä Pohjoismaiden suurin sisämaakaupunki ja kuudenneksi suurin urbaani alue. Tampere on hyvien kulkuyhteyksien päässä niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Suomen sisällä jopa ¾ väestöstä asuu vain 2 tunnin etäisyydellä Tampereelta.

Tampere tunnetaan asioiden rohkeasta toteuttamisesta, aikaansaamisesta sekä määrätietoisesta kehittämisestä. Paikallisen omaleimaisuuden, kulttuurin ja elämysten keskuksena Tampere on useana vuonna valittu Suomen vetovoimaisimmaksi kaupungiksi. Lisäksi Tampere tunnetaan Suomen suosituimpana opiskelukaupunkina, halutuimpana asuinpaikkana sekä saunapäkaupunkina. Tampere on myös houkutteleva elämyskaupunki, jossa järjestetään vuosittain satoja tapahtumia.

Tamperelaiset

Tampereella on jo yli 260 000 asukasta (2025), ja Tampereen kaupunkiseudulla noin 420 000. Tampereen kasvuvauhti on kiihtynyt viimeisten vuosien aikana ja vuonna 2024 Tampereen väkiluku kasvoi runsaat 2 prosenttia, eli noin 5000 asukkaalla. Tampereen suurin väestöryhmä ovat 20–30-vuotiaat. Kouluikäisten ja 50–70-vuotiaiden osuudet ovat taas koko maan ikäjakaumaan verrattuna pienet. Tampereen väestö on kansainvälistä ja muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvien tamperelaisten osuus on kasvussa. Tampereella puhutaan yli 160 eri kieltä, joista suomen lisäksi eniten puhutaan venäjää.

Luonto ja ympäristö

Tampereen pinta-ala on 689,6 km², josta vettä on 24 prosenttia. Tampereen kantakaupungin maisemaa hallitsevat rakennetun ympäristön lisäksi kaksi suurta järveä, Näsijärvi ja Pyhäjärvi sekä niiden väliin jäävä harju. Tammerkoski yhdistää nämä kaksi suurta järveä, jonka lisäksi kaupungissa on myös pienvesistöalueita sekä runsaasti metsää. Tampereen laaja pohjoisosa eli Aitolahti-Teisko on kantakaupunkiin nähden maaseutumaista aluetta, jonka maisemassa vuorottelevat metsät, pellot ja vesistöt. Tampereen alueella on kaikkiaan noin 160 järveä, ja näiden ekologinen tila on pääosin hyvä tai erinomainen. Kaupunki omistaa alueensa maa-alasta noin neljänneksen ja suurin osa tästä sijaitsee kantakaupungin alueella. Tampereen tunnuslajeiksi on valittu alueella runsaana esiintyvä västäräkki, erittäin uhanalainen tummaverkkoperhonen sekä orvokki, jota tavataan Tampereella kaikkiaan kymmentä lajia.

Koulutus ja osaaminen

Tampereella on laaja ja monipuolinen koulutustarjonta, jonka avulla panostetaan koulutukseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Tamperelaisten koulutustaso on muuta Suomea keskimääräistä korkeampi. Tampereella toimii kaiken kaikkiaan 11 päivälukiota, yksi aikuislukio sekä Tam-

pereen seudun ammattiopisto Tredu. Lisäksi Tampereen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu muodostavat kansainvälisen ja monipuolisen korkeakouluyhteisön, joka käsittää yli 35 000 opiskelijaa.

Työ ja yrittäminen

Yhdessä lähikuntiansa kanssa Tampere muodostaa Suomen toiseksi suurimman talousalueen, jossa toimii yli 50 000 yritystä. Suurin osa alueen yrityksistä on pienyrityksiä eli alle 10 työntekijän yrityksiä. Pääosa Tampereen työpaikoista sijoittuu terveys- ja sosiaalipalveluiden (18,7 %), teollisuuden (11,9 %) ja kaupan (9,4 %) aloille. Tampereen kasvualoja ovat teknologiateollisuus, informaatio- ja viestintäalat, elintarviketeollisuus sekä elämystalous. Uusia mahdollisuuksia yrityksille tarjoavat Tampereen seudulla kasvavat puolustus- sekä siruteollisuus.

Kaupunkiorganisaatio, päätöksenteko ja strateginen johtaminen

Tampere siirtyi vuonna 2007 ensimmäisenä suomalaisena kaupunkina pormestarimalliin, jossa kaupunkia johtaa päätoiminen luottamushenkilö eli pormestari. Kaupungin ylintä päätösvaltaa käyttää valtuusto, jossa on 67 valtuutettua. Valtuutetut ja heidän varajäsenensä valitaan joka neljäs vuosi toimitettavissa kuntavaaleissa, viimeksi huhtikuussa 2025. Valtuusto vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta, käyttää kaupungin päätösvaltaa ja siirtää toimivaltaansa hallintosäännön määräyksillä. Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä toimeenpanee valtuuston päätökset. Muita päätöksentekoolimiä ovat apulaispormestarien (3) johtamat lautakunnat ja niiden jaostot sekä johtokunnat ja toimikunnat.

Kaupunkiorganisaation palveluksessa oli vuoden 2024 lopussa noin 8 800 henkilöä. Suurin osa kaupungin henkilöstöstä, 77 prosenttia työskentelee sivistyspalveluiden palvelualueella, joka vastaa muun muassa varhaiskasvatuksesta, esi- ja perusopetuksesta, liikunta- ja nuorisopalveluista sekä kulttuuripalveluista. Elinvoiman palvelualueella työskentelee yhteensä 22 prosenttia kaupungin henkilöstöstä. Palvelualue vastaa ammatillisesta ja lukiokoulutuksesta, työllisyys- ja kasvupalveluista, kiinteistöistä, asuntopolitiikasta, tiloista sekä elinkeinopalveluista. Sekä kaupunkiympäristön palvelualueella että konsernihallinnossa työskentelee 4 prosenttia koko henkilöstöstä. Vuoden 2024 loppuun saakka kaupunkiorganisaation liikelaitoksena toimineen Tampereen Kaupunkiliikenteen henkilöstön osuus oli 3 prosenttia.

Vuoden 2025 alusta alkaen Tampereen kaupunkikonserniin kuuluu lisäksi 62 tytäryhteisöä, 14 osakkuusyhtiötä ja 2 säätiötä.

Tampereen strategiaa toteutetaan strategisella johtamisjärjestelmällä. Strategia on ylin kaupungin toimintaa ohjaava asiakirja ja se luo pohjan kaupungin strategiselle johtamiselle ja kehittämiselle. Strategian sisältöjä tarkennetaan lautakuntien ja kaupunginhallituksen alaiselle toiminnalle laadittavissa palvelusuunnitelmissa. Myös kaupunginhallituksen alaisuudessa toteutettavat kehitysohjelmat ovat keskeisiä välineitä merkittävien strategisten muutosten aikaansaamisessa. Strategian toteuttamisessa korostuu laaja yhteistyö sidosryhmien ja asukkaiden kanssa sekä kaupunkikonsernin sisällä tavoitteiden asettaminen, vastuuttaminen ja seuraaminen. Tampereen johtamismalli korostaa toiminnan tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.



TAVOITE

Poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta

Globaalisti

Tavoitteena on äärimmäisen köyhyyden poistaminen kaikkialta ja kaikissa muodoissa. Tavoitteeseen sisältyy lisäksi yhtäläisten oikeuksien ja peruspalveluiden turvaaminen kaikille kansalaisille, sekä haavoittuvimmissa asemassa olevien väestöryhmien sopeutumis- ja varautumiskyvyn kehittäminen.

Suomessa

Tulo- ja varallisuuserot ovat Suomessa kansainvälisesti mitattuna alhaiset, ja kattavan sosiaaliturvan ansiosta Suomessa ei ole äärimmäisessä köyhyydessä eläviä. Suomessa elää kuitenkin ihmisiä suhteellisessa köyhyydessä. Tämän osalta erityisen haavoittuvia henkilöitä on esimerkiksi lapsiperheissä, eläkeläiskotitalouksissa, pitkäaikaistyöttömissä ja maahanmuuttajataustaisessa väestössä.

Nykytila Tampereella

Toimeentulon haasteet ovat lisääntyneet tamperelaisten keskuudessa. Pienituloisten kotitalouksien osuus on Tampereella suurempi kuin koko maassa keskimäärin, ja pienituloisuus on ollut hienoisessa kasvussa. Merkilepantavaa on erityisesti se, että pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien lasten osuus on kasvanut. Lapsiperheiden käytettävissä olevat tulot ovat pienentyneet tukiin kohdistuneiden leikkausten ja yleisen hintojen nousun vuoksi. Tämä vaikeuttaa perheiden arjessa selviytymistä ja heikentää lasten elinolot.

Noin puolet tamperelaisista kokee taloudellisen tilanteensa hyväksi tai erittäin hyväksi. **Kuitenkin joka viides kertoo joutuneensa jatkuvasti tai usein tinkimään ruoasta, terveydenhuollosta tai harrastuksista rahan puutteen vuoksi.**

Taloudellisen tilanteensa hyväksi kokevat aikuiset

51%

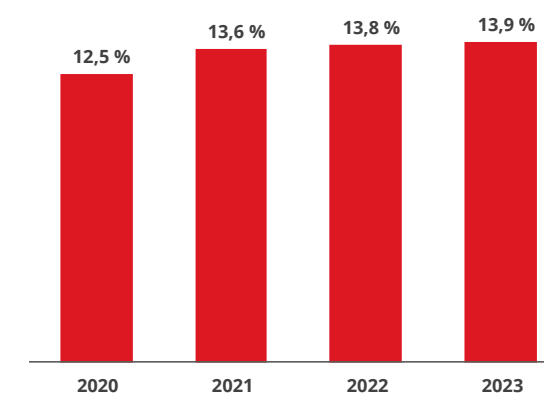
Taloudellisia haasteita kokevat erityisesti ilman työtä olevat, opiskelijat ja lasten kanssa yksin asuvat. Tampereella on myös toimeentulotuen saajia ja työttömiä suhteellisesti enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Tulojen epätasainen jakautuminen näkyy Tampereella alueellisesti, mutta siihen liittyvät riskit on onnistuttu pitämään kohtuullisina.

Vuonna 2023 hyväksytty **Tampereen köyhyysohjelma sisältää tarkempaa tietoa tamperelaisen köyhyyden nykytilasta** ja esittää toimenpiteitä köyhyyden sekä eriarvoistumisen vähentämiseksi. Tampere pyrkii tarjoamaan asukkailleen tulotasosta riippumattomia yhdenvertaisia mahdollisuuksia saavutettavien ja matalan kynnyksen palveluiden avulla. Lakisääteisten palveluiden rinnalla kaiken ikäisille asukkaille on tarjolla muun muassa maksuttomia liikunta- ja kulttuurielämyksiä ja palveluohjausta erilaisiin arjen huoliin. Lapsille ja nuorille tarjotaan maksuttomia harrastusmahdollisuuksia sekä puistoruokailua kesäisin. Heikoimmassa asemassa olevien lasten oikeuksien toteutumista edistetään lisäksi **UNICEFin Lapsiystävällinen kunta** -mallin mukaisesti.

Turvataan harrastusmahdollisuudet myös vähävaraisten perheiden lapsille ja pidetään maksut kurissa.

Tampere-kysely kuntalaisille, kevät 2025

Lapsiperheiden pienituloisuusaste (%-osuus kotitalouksista)



LUE LISÄÄ:

[Tampereen köyhyysohjelma 2022-2025](#)
[Lapsiystävällinen kunta -toiminta](#)



TAVOITE

Poistaa nälkä, saavuttaa ruoka-turva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestäväää maataloutta

Globaali tavoite

Tavoite pyrkii nälän poistamiseen, ravitsemuksen parantamiseen ja ruoka-turvan saavuttamiseen kaikkialla. Tavoite sisältää myös kestävään maatalou-den ja ruoantuotannon edistämisen.

Suomessa

Suomessa taloudellisista syistä johtuva aliravitsemus on harvinaista, mutta ylipainoisuus on iso kansanterveydellinen ja julkista taloutta rasittava ongel-ma. Suomalaiset noudattavat heikosti myös terveellisyiden ja ekologisuuden huomioivia ravitsemussuosituksia. Ruoka-apua tarvitsevien suomalaisten määrä on selvitysten mukaan kasvanut vuosittain. Maatalouden tuottavuus on hyvällä tasolla, mutta maatalouden kannattavuudessa on haasteita. Kes-tävien ruokajärjestelmien kehittämisessä tulee huomioida myös kyky sopeu-tua ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.

Nykytila Tampereella

Lasten ja nuorten ravitsemus nostettiin vuonna 2022 yhdeksi hyvinvoin-nin kehittämiskohteeksi Tampereella. Huomiota haluttiin kohdentaa erityi-sesti ruokakasvatukseen sekä ruokavalintojen laatuun ja monipuolisuuteen koulu- ja oppilaitosruokailussa. Ravitsemus- ja ruokailutottumuksissa on kasvavia eroja ja osallistuminen kouluruokailuun on edelleen vähentynyt Tampereella. Lasten ja nuorten ylipainon yleisyys on Tampereella hieman laskenut. Aikuisväestössä merkittävästi ylipainoisten osuus on kansallista keskiarvoa pienempi mutta sen osuus ollut kasvussa. Ravitsemustiedotusta on lisätty myös ikääntyneiden kohderyhmälle mm. kaupungin oman liikunta-neuvonnan sekä järjestöyhteistyön kautta.

Unelmien Tampere on siinä kivempi, että silloin on parempaa kouluruokaa.

4.-luokkalaisten Vaikuta! -päivät, kevät 2025.

Ruoan kohonnut hinta ja sosiaaliturvan leikkaukset ovat näkyneet Tampereella **ruoka-avun tarvitsi-joiden kasvaneena määränä**. Ruoka-apua jaet-tiin vuonna 2024 ennätysmäärä, sillä ruokajakelus-ta noudettiin lähes 15 000 avustusta kuukaudessa.

Yhä useampi tarvitsija jäi myös ilman ruoka-avustusta. Asiakaskäyntien määrä on noussut vuodesta 2021 yli 70 000:lla ja ruoka-apua tarvitsevien joukkoon on tullut viime aikoina uusia

ryhmiä, kuten kansainvälisiä opiskelijoita. Tampereen kaupunki tukee rahallisesti alueella ruoka-apua koordinoivaa Ruokapank-kia.

Kaupungin merkittävä, vuonna 2022 aloitettu, panostus sosiaa-liseen kestävyyteen on **lapsille kesäisin järjestettävä mak-suton puistoruokailu**. Puistoruokailussa on päivittäin lapsille ja nuorille suunnattua ohjelmaa sekä maksuton lämmin lounas, säällä kuin säällä. Näin saadaan koulujen loma-aikana lapsille ja nuorille mielekästä tekemistä ja myös turvallisia aikuisia kesän arkipäiviin.

Puistoruokailun kehitys 2022-2024

2022	4 paikkaa	5 972 jaettua ateriala
2023	5 paikkaa	11 768 jaettua ateriala
2024	6 paikkaa	13 946 jaettua ateriala

Kaupunki vaikuttaa ravitsemuksen ja ruokajärjestelmän kestävyy-teen myös mm. ateriapalveluiden hankinnoilla ja vuokraamalla viljelypalstoja edullisesti asukkaille ja yhdistyksille. Vuonna 2024 allekirjoitetulla kansainvälisellä ruokasitoumuksella kaupunki si-toutuu kehittämään ruokateemaa toiminnassaan edelleen.

Kesäisin ilmaiset puis-toruokailut koululaisille tulee säilyttää. Vaikka ei itsellä ole tämän ikäisiä lapsia, niin olen kuullut niin monelta tästä pelk-kää hyvää. Voi olla joiden-kin lasten ainoa lämmin ruoka päivässä!"

Tampere-kysely kuntalaisille, kevät 2025

Pirkanmaan Voimian ostamien elintarvikkeiden kotimaisuusaste vuonna 2025

71%

LUE LISÄÄ:

[Pirkanmaan Voimia Oy](#)

[Ruokaan liittyvät kestävyystoimenpiteet Tampereen ilmastovahdissa](#)

[Puistoruokailu Tampereella](#)



TAVOITE

Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille

Globaali tavoite

Tavoitteena on taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille parantamalla terveydenhuoltoa, vähentämällä sairastumisia ja onnettomuuksia sekä tukemalla ihmisten henkistä hyvinvointia. Terveyden edistämisessä keskeisiä ovat myös ympäristökysymykset.

Suomessa

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen siirtyi kunnilta hyvinvointialueille vuonna 2023. Tavoitteena on palvelujen tasa-arvoisen saatavuuden lisääminen ja terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen Suomessa. Erityisesti perustason palveluiden laadussa ja saatavuudessa on parannettavaa. Tautien ennaltaehkäisy ja hoito ovat Suomessa maailmanlaajuisesti tarkasteltuna korkealla tasolla, mutta muihin Pohjoismaihin verrattuna pärjäämme heikommin. Mielenterveyden häiriöiden ja päihteiden aiheuttamat ongelmat ovat Suomessa merkittäviä. Lisääntymis- ja seksuaaliterveyden toimia tarvitaan yhä. Kemikaaleista, ilman, veden ja maaperän saastumisesta johtuvat kuolemat ja sairaudet ovat harvinaisia.

Nykytila Tampereella

Tamperelaisten ja muiden pirkanmaalaisten sosiaali- ja terveystalvet on vuoden 2023 alusta lähtien järjestänyt Pirkanmaan hyvinvointialue. Tässä muutoksessa kaupungin tehtäväksi muotoutui huolehtia asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä ylläpitävät ja edistävät monet kaupungin palvelut, kuten varhaiskasvatus ja opetus, kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut, työllisyyspalvelut, katu-

tapaikkojen kunnossapito sekä asumisen ja monien teknisten (mm. jäte- ja vesihuolto) palveluiden järjestäminen. **Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen vaatii kaupungilta onnistunutta yhteistyötä eri toimijoiden ja asukkaiden kanssa.**

Tamperelaisten hyvinvoinnista laaditaan laaja **hyvinvointikertomus sekä hyvinvointisuunnitelma** valtuustokausittain, neljän vuoden välein. Uusin hyvinvointikertomus valmistui toukokuussa 2025 ja valtuustokauden 2026–2029 hyvinvointisuunnitelma valmistellaan ja hyväksytään vuoden 2025 aikana.

Hyvinvointikertomuksen mukaan tamperelaiset voivat keskimäärin hyvin, mutta hyvinvointierot ovat kasvaneet. Terveydentilansa hyväksi tai erittäin hyväksi kokevien osuus on hieman laskenut, liikkumattomuus ja ylipaino ovat merkittäviä haasteita nuorten ja aikuisten keskuudessa, eikä kaikilla ole mahdollisuuksia harrastaa ja osallistua yhteisön toimintaan. Yksinäisyyttä kokee aiempaa useampi tamperelainen. Tamperelaisten sairastavuus on maan keskitasoa, mutta muita suuria kaupunkeja korkeampi. Hyvinvoinnin haasteet ovat usein yhä moniulotteisempia ja sosioekonominen asema vaikuttaa selvästi ihmisten hyvinvoinnin kokemuksiin. Hyvinvoinnin eroihin on tärkeää kiinnittää lisähuomiota, etteivät hyvinvoinnin riskitekijät pääse kasautumaan yksittäisille ryhmille ja muodosta täten ylisukupolvisia huono-osaisuuden kierteitä.

Alle 18-vuotiaiden **lasten ja nuorten kokemukset omasta terveydestään ovat pitkällä aikavälillä heikentyneet.** Lasten ja nuorten parissa päihteiden käyttö on kokonaisuudessaan laskenut. Päihteiden käytön riski on suurempi heillä, jotka kokevat muita hyvinvoinnin haasteita tai ongelmia perhetaustassa. Ikäryhmän osalta liikkuminen suositusten mukaan sekä ravitsemuksen laatu vaativat lisähuomiota, johon pystytään osaltaan vaikuttamaan koulupäivän yhteydessä. Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokee noin kolmasosa sekä 8.–9. -luokkalaisista että toisen asteen koulutuksen 1.–2. -luokkalaisista tytöistä. Nuorten osallisuuden kokemuksen kehitys on huolestuttavaa, sillä yhä useampi ei koe kuuluvansa itselleen tärkeään ryhmään tai yhteisöön.

Nuorten aikuisten mielenterveyden haasteet ja psyykinen kuormittuneisuus ovat sen sijaan vähentyneet hiukan koronapandemian vuosi. Tästä huolimatta nuoret kokevat elämässään edelleen monenlaisia kerrostuvia paineita. Ikäryhmässä koetaan paljon yksinäisyyttä, jonka lisäksi mielenterveyden haasteet korostuvat sekä yksinäisyyden synä että seurauksena. Ikäryhmän harrastuneisuus ja liikkuminen ovat melko hyvällä tasolla.

Työikäisten tamperelaisten hyvinvointia haastavat erityisesti mielenterveyden ongelmat sekä toimeentuloon ja työssä jaksamiseen liittyvät huolet. Moni lapsiperheen vanhempi on uupunut. Valtaosa ikäryhmästä kokee kuitenkin elämänlaatunsa hyväksi ja kokee iloa, merkityksellisyyttä ja yhteisöllisyyttä esimerkiksi työn tai harrastusten kautta.

Lasten ja nuorten hyvinvointiin tulee satsata nyt ja jatkossa erityisesti ennaltaehkäisevästi.

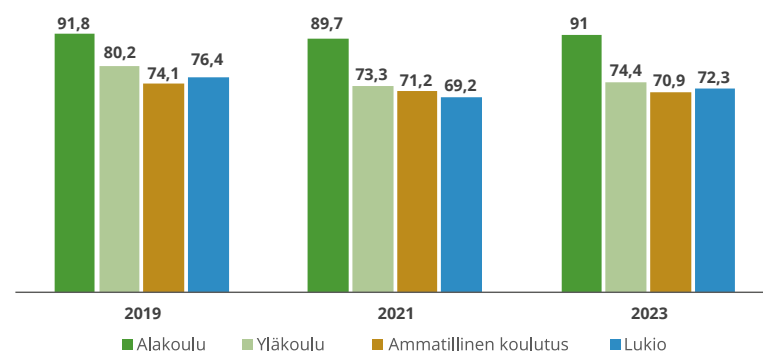
*Tampere-kysely
kuntalaisille,
kevät 2025*



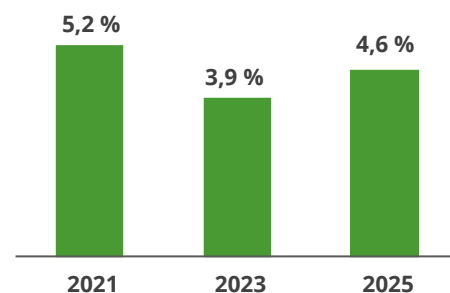
Tamperelaisista hyvinvointinsa parhaaksi kokevat 65–74-vuotiaat, jotka elävät aktiivista arkea ja joista joka viides saa yhä palkkatuloja. Joka toinen yli 65-vuotias asuu Tampereella kuitenkin yksin ja yhteisöllisyyden puute sekä yksinäisyys ovat tässä ryhmässä lisääntyneet. Yli 75-vuotiaat kokevat oma terveydentilansa heikommaksi kuin muussa väestössä. Hyvinvointia haastavat kaatumiset, apuvälineiden tarve sekä yksin asuminen ja yksinäisyys. Läkäämpien tamperelaisten toimintakykyyn voidaan vaikuttaa merkittävästi palveluiden saavutettavuuden ja ympäristön esteettömyyden avulla.

Tamperelaisten hyvinvointia haastavat päihteet sekä mielenterveyden ongelmat. Päihteiden käyttö on kokonaisuudessaan laskenut, mutta päihteiden käytön eriytyminen on aiempaa voimakkaampaa. Sähkötupakan ja nuuskan käyttö on kasvanut erityisesti yläkouluikäisillä. Noin kolmannes aikuisista käyttää alkoholia viikoittain. Jätevesitutkimusten mukaan huu-meiden käyttö on kasvanut Tampereella erityisesti vuosina 2023 ja 2024. Mielenterveyteen ja päihteisiin liittyvät kuolemat muodostavat merkittävän osuuden tamperelaisten ennenaikaisista kuolemista, erityisesti nuorten ja työikäisten kohdalla.

Kokee terveydentilansa erittäin tai melko hyväksi %



Mielialansa matalaksi kokevat, osuus hyvinvointikyselyn vastaajista



Asukkaiden hyvinvointiin satsataan 2024 käynnistyneen hyvinvoinnin kehitysohjelman avulla sekä lisäämällä liikkumisen mahdollisuuksia. Kehitysohjelma keskittyy erityisesti kaventamaan asukkaiden välisiä hyvinvointieroja, jotka liittyvät erityisesti lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin haasteisiin, ikäihmisten sosiaalisuuden ja toimintakyvyn ongelmiin sekä yksinäisyyteen ja syrjäytymiseen.

Kaupunki pyrkii luomaan liikkumis- ja harrastusmahdollisuuksia kaikille ikään tai taustaan katsomatta. Liikkumisen lisääminen on Tampereella kaikille toimialoille ulottuva, koko kaupungin ja alueen muiden toimijoiden yhteinen asia. Yhteisöllisyyttä ja liikkumista on pyritty edistämään esimerkiksi kansainvälisten tapahtumien avulla, lasten ja nuorten Lupa liikkua -toiminnalla sekä ikäihmisten maksuttomilla päivä-uinneilla. Tästä työstä Tampere palkittiin vuonna 2024 Suomen liikkuvimpana kuntana.

Terveyspalvelut, myös mielenterveyden palvelut. Ennaltaehkäisy. Ihmiset tekevät Tampereen ja ilman hyvinvoivia ihmisiä ei ole hyvinvoivaa kaupunkia.

Tampere-kysely kuntalaisille, kevät 2025

LUE LISÄÄ:

[Hyvinvointityö Tampereella](#)
[Hyvinvoinnin kehitysohjelma](#)
[Pirkanmaan hyvinvointialue](#)



TAVOITE

Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet

Globaali tavoite

Tavoitteena on taata jokaiselle tasa-arvoinen ja laadukas koulutus eri koulutusasteilla, sekä mahdollistaa koulutus, joka johtaa olennaisesti oppimistuloksiin ja mahdollisuuteen työllistyä. Tavoitteena on myös varmistaa kestävä kehitys edistämiseen tarvittavien tietojen ja taitojen sisällyttäminen koulutukseen kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi.

Suomessa

Suomessa mahdollisuus varhaiskasvatukseen, oikeus esiopetukseen sekä tavoite perus- ja toisen asteen koulutuksen suorittamisesta toteutuvat hyvin. Perustaitojen osaaminen on hyvällä tasolla, mutta kehitys on kääntynyt laskuun. Koulutuspolitiikan keskiössä on taata kaikille tasa-arvoinen koulutus. Suomessa koulutuksen haasteina ovat sosioekonomiset erot ja alueellinen eriytyminen, sukupuolien välillä kasvaneet erot oppimistuloksissa sekä oppimisen tuen kasvava tarve. Myös jatkuvan oppimisen haasteisiin on syytä kiinnittää huomiota.

Nykytila Tampereella

Laadukas varhaiskasvatus ja esiopetus ovat perusta elinikäiselle oppimiselle ja oppimisvalmiuksien vahvistamiselle. **Varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten osuus on noussut Tampereella** viime vuosina. Varhaiskasvatuspalveluiden piirissä on yli 90 % kolme vuotta täyttäneistä lapsista ja lähes 2/3 alle 3-vuotiaista. Varhaiskasvatusta tarjotaan sekä kaupungin ylläpitämissä että yksityisissä päiväkodeissa ja avoimena kerhotoimintana. Vuosiluokkien 1–9 perusopetusta tarjotaan Tampereella kaupungin ylläpitämissä

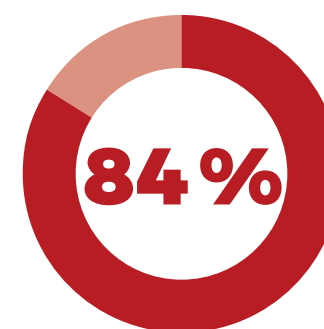
peruskouluissa sekä yksityisissä kouluissa. Peruskoulun jälkeen opiskelu jatkuu pääsääntöisesti lukio- tai ammatillisessa koulutuksessa, missä pyritään edistämään nuorten yleissivistystä sekä vahvistamaan työelämän ja jatkokouluttautumisen edellyttämiä taitoja.

Suurin osa tamperelaisista lapsista ja nuorista kokee olonsa hyväksi koulussa. Yksinäisyyden kokemukset ovat kuitenkin yleisiä ja lisääntyvät iän myötä. Nuorten osallisuuden kokemukset ovat heikentyneet aiempaan verrattuna, mutta suurin osa lapsista ja nuorista kokee edelleen kuuluvansa luokka- tai kouluyhteisöön. Koulukiusaaminen on hieman vähentynyt peruskoulun alaluokilla, mutta toisaalta lisääntynyt yläkoulussa. Monet nuoret kokevat uupumusta jo yläkouluiässä, mikä voi heijastua myös myöhempään elämään.

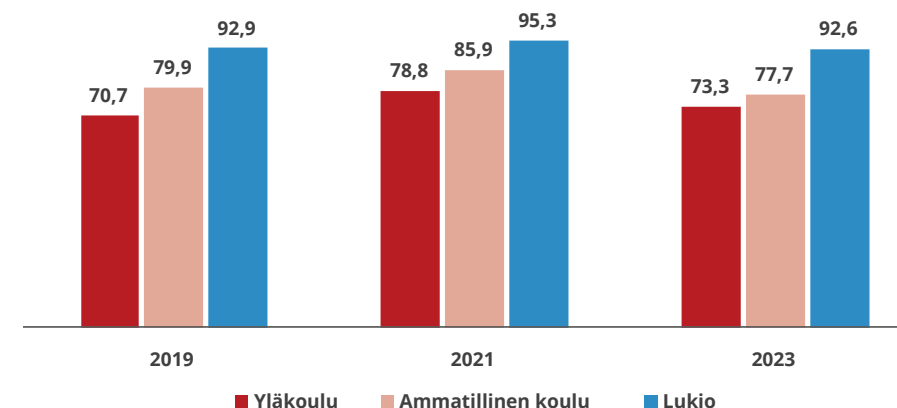
Turvalliset ja viihtyisät päiväkodit, joissa on hyvä työtyytyväisyys ja vähän henkilöstön vaihtumista. Koulut, joissa on inhimillisen kokoiset opetusryhmät, päteviä opettajia ja turvallista olla.

Tampere-kysely kuntalaisille, kevät 2025

Koululaisista valtaosa (84 %) kertoo voivansa ilmaista omia mielipiteitään koulussa



Kokee että luokassa tai ryhmässä hyvä työrauha %



Oppimistulokset ovat heikentyneet niin Tampereella kuin kansallisesti.

Tamperelaislasten lukutaito on yhä keskimäärin parempi kuin koko maassa, ja alkuvaiheen erot lukutaidossa tasoittuvat koulupolun aikana. Matematiikan osaamisessa kehityssuunta on kuitenkin huonompi, ja etenkin suomi toisena kielenä (S2) -oppilaiden tulokset ovat heikompia. Erityisen ja varhaisen tuen tarve on kasvanut Tampereella, johon ovat vaikuttaneet muutokset koetussa hyvinvoinnissa sekä perhe- ja sosiaalisissa suhteissa. Lisäksi erityisen tuen tarpeen kasvua selittää yleisen tietoisuuden kasvu, avun pyytämisen asenneilmaston muutos, ja toisaalta myös heikentyneet oppimistulokset.

Tampereen houkuttelevuus opiskelukaupunkina näkyy opiskelijamäärien kasvuna jo toisen asteen koulutuksessa, johon hakeudutaan paljon naapurikunnista sekä myös kauempaa. **Kilpailu toisen asteen aloituspaikoista nostaa sisäänpääsyrajoja ja aiheuttaa nuorille opiskelupaineita sekä riskin sosiaaliselle eriytymiselle entistä nuorempana.** Ammatillisessa koulutuksessa ongelmana on opintojen



”
Lasten ja nuorten kasvun ja oppimisen tukeen tulee panostaa. Erityisesti sosioekonomisesti hauraampien alueiden lapsilta ja nuorilta tulee kysyä, mitä he haluaisivat vapaa-ajallaan tehdä, ja sitten tukea näitä mahdollisuuksia, jotta lapset ja nuoret saavat kokemuksia oman äänensä arvosta. Toisaalta näen myös vaihtoehtojen tarjoamisen tärkeänä, jotta kaikki lasten ja nuorten mahdollisuuksien horisontti voi laajentua

Tampere-kysely kuntalaisille, kevät 2025

keskeyttäminen ja näissä tapauksissa huoli nuoren jäämisestä kokonaan ilman opiskelu- tai työpaikkaa. Tähän on pyritty vastaamaan mm. kehittämällä yhteisöllistä toimintaa oppilaitoksissa sekä torjumalla lisääntyntä koulukiusaamista. Lisää työtä vaatii myös syrjinnän ja erilaisen häirinnän poistaminen oppilaitoksista.

Toisen asteen tutkinnolla on merkittävä yhteys siihen, miten nuori työllistyy läpi elämän. Yleisesti noin 80 prosenttia kaikista nuorista on saanut lukio- tai ammattiopinnot suoritettua 25 ikävuoteen mennessä, kun taas sijaishuollossa olleilla osuus jää 50 prosenttiin. **Tampere pyrkii auttamaan sijaishuollossa olleita nuoria lukio- tai ammattiopiskelussa samalle viivalle muiden nuorten kanssa SIB-hankkeen avulla** (social impact bond). Vuonna 2025 noin 20

SIB-hankkeeseen osallistunutta nuorta on valmistunut toisen asteen oppilaitoksesta ja yli puolet mukana olevista nuorista opiskelee toisen asteen tutkintoa.

Tamperelaisten korkeakoulujen hakijamäärät ovat kasvaneet ja Tampere on säilyttänyt kärkipaikkansa valtakunnallisessa opiskelijakaupunkien suositteluhaluukkuus -tutkimuksessa. Suomalaisten opiskelijoiden lisäksi myös vieras-kielisten tutkinto-opiskelijoiden määrä on jatkanut kasvuaan oppilaitoksissa. Haasteena on kuitenkin saada opiskelijat jäämään Tampereen seudulle valmistumisen jälkeen.

Opintojen sujuminen ja valmistumisen jälkeinen työelämään kiinnittyminen ovat merkittäviä tekijöitä nuorten aikuisten hyvinvoinnin kannalta. Opiskelukulttuurin erot voivat aiheuttaa siirtymävaiheen kuormitusta, erityisesti lukion ja korkeakoulun välillä. Tampereen korkeakouluyhteisön selvityksen mukaan nuoret kokevat jatkuvia paineita menestyä ja löytää paikkansa yhteiskunnassa. Kansallisen tutkimuksen mukaan yhä harvempi nuori odottaa innolla työelämää, ja samalla kasvava joukko kokee työelämän liian kuormittavana. Toisaalta kiinnostus yrittäjyyteen on kasvanut, ja yhä useampi nuori kokee omaavansa riittävät valmiudet työelämään.



Tampere on suosituin opiskelijakaupunki

Lasten ja nuorten kasvaminen kestävyttä vaalivaksi sukupolveksi ja kestävä tulevaisuuden toimintakulttuuri nostettiin valtuustokauden aikana Tampereella kasvatuksen, opetuksen ja kulttuurin toimijoiden keskeisiksi tavoitteiksi. Tämän myötä **kestävän elämäntavan ja ekososiaalisen sivistyksen periaatteet ovat alkaneet vakiintua osaksi kasvatuksen ja koulutuksen arkea**. Kouluille on tarjolla tukea ilmiöperäisen oppimisen vahvistamiseksi ja mm. luonto-, ympäristö- ja kulttuurikasvatukseen. Esimerkiksi rauhoittavassa metsä- ja jokiympäristössä Tampereen Terälahdessa toimiva Tampereen luontokoulu Korento tavoittaa vuosittain yli 5 000 varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tamperelaista lasta, nuorta ja kasvattajaa koko päivän kestävässä monialaisissa luontokoulupäivissä Terälahdessa.

Tampere on kuluneen valtuustokauden aikana investoinut vahvasti myös päiväkotien ja koulujen perusparannus- ja rakennushankkeisiin, joilla mahdollistetaan niin terveelliset, turvalliset ja nykyaikaiset oppimisympäristöt kuin rakennusten ekologinen kestävyys.

”
Osaava Tampere, joka rakentuu koulutuksen kautta, edistää kaupungin taloudellista ja ekologista kestävyttä.

Tampereen kaupungin henkilöstökysely, kevät 2025



LUE LISÄÄ:

[Opiskelijaystävällisyydessä ykkönen -toimenpideohjelma SIB-hanke](#)
[Ekososiaalinen sivistys perusopetuksessa Tampereella](#)
[Tampereen luontokoulu Korento](#)



Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien syrjintä näkyy arjessa enemmän kuin ennen. Olen kokenut mm. uhkaavia tilanteita, huutelua ja uhkailua.

Tampere-kysely kuntalaisille, kevät 2025

TAVOITE

Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia

Globaali tavoite

Tavoitteena on vahvistaa sukupuolten välistä tasa-arvoa, parantaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia, sekä poistaa heihin kohdistuva syrjintä, väkivalta ja hyväksikäyttö. Naisille tulee taata yhtäläiset mahdollisuudet seksuaali- ja lisääntymisterveyteen, päätöksentekoon ja taloudellisiin resursseihin, omistukseen ja hallintaan. Lisäksi tavoitteena on edistää jaettua vastuuta kodista ja perheestä.

Suomessa

Sukupuolten tasa-arvo toteutuu Suomessa pääasiassa hyvin ja Suomi on sitoutunut edistämään sukupuolten tasa-arvoa usein toimin. Kansainvälisesti katsottuna naisten osallistumismahdollisuudet yhteiskunnan eri osa-alueilla ovat Suomessa hyvät, kuten myös perhevapaiden ja hoivavastuiden jakautuminen sukupuolien välillä. Suomi on kuitenkin tilastojen perusteella naisille ja tytöille väkivaltainen maa. Myös sukupuolten palkkaerot sekä erityisesti sukupuolivähemmistöihin kohdistuva syrjintä vaatii yhä työtä Suomessa.

Nykytila Tampereella

Työ sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi kytkeytyy Tampereella vahvasti osaksi suunnitelmallista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä, jonka perustana toimivat Suomen lait sekä kansainväliset tasa-arvo-, yhdenvertaisuus- ja ihmisoikeussopimukset. Tampere on myös allekirjoittanut eurooppalaisen tasa-arvon peruskirjan. Tasa-arvotyötä koordinoi Tampereella kaupungin yhdenvertaisuuskoordinaattori. Vuonna 2023 valmistunut Tampereen kaupungin palveluita koskeva tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma huomioi aiempaa laajemmin tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden eri ulottuvuudet. Jatkossa Tam-

10 %

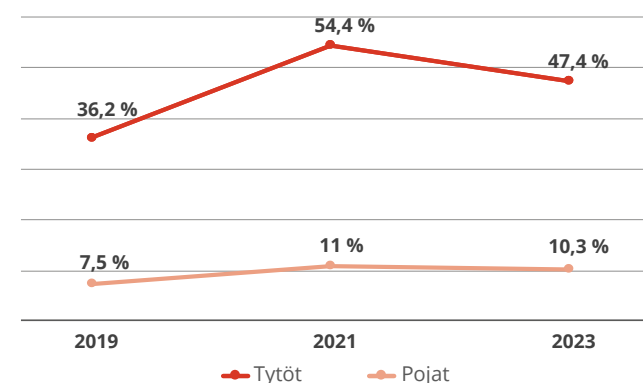
Joka
10. tamperelainen
on kokenut
syrjintää
sukupuolen takia

pereella selvitetään tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tilaa säännöllisesti muun muassa osana Tampereelaisten hyvinvointi -kyselyä.

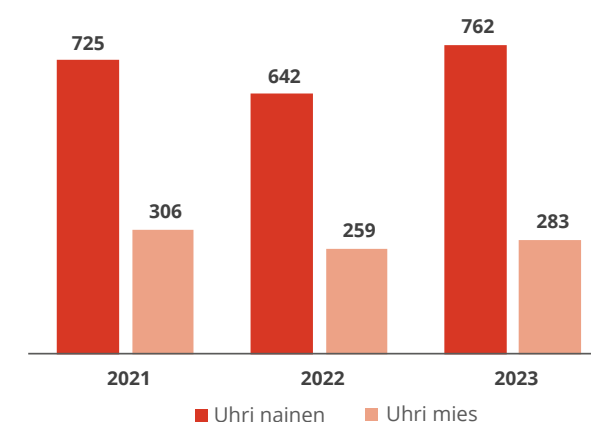
Tampereen kaupunki ei hyväksy syrjintää. Tavoitteena on, että jokainen – myös seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluva – voi tuntea itsensä hyväksytyksi ja käyttää kaupungin palveluja pelkäämättä asiantonta kohtelua. **Tampereen kaupunki on sitoutunut noudattamaan turvallisemman tilan periaatteita** ja on julkaissut kaupungin yleiset turvallisemman tilan periaatteet pohjaksi omille yksiköilleen sekä muiden toimijoiden hyödynnettäväksi. Yhdessä määritellyillä ja julkaistuilla turvallisemman tilan periaatteilla on merkitystä erityisesti niille vähemmistöryhmille, jotka ovat kokeneet syrjintää ja jotka pelkäävät, että heitä kohdellaan uudelleen epäasiallisesti.

Sukupuolten välisessä tasa-arvossa on Tampereella haasteita erityisesti naisten kokeman seksuaalisen häirinnän ja lähisuhdeväkivallan takia. **Lähes kolmannes nuorista on kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua.** Häirintää ovat kokeneet erityisesti tytöt ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat nuoret. Syrjintä ja seksuaalinen häirintä ovat merkittäviä ongelmia myös nuorten aikuisten keskuudessa. Sanallista häirintää on kokenut lähes puolet turvallisuuskyselyyn vastanneista ja seksuaalista ahdistelua joka neljäs 20–29-vuotiaista. **Seksuaalinen häirintä korostuu erityisesti nuorempien naisten kohdalla,** mikä voi vaikuttaa heidän turvallisuuden tunteeseensa julkisilla paikoilla ja opiskeluyhteisöissä. **Lähisuhdeväkivaltaan liittyvien ilmoitusten määrä on kasvanut.** Naisten osuus lähisuhdeväkivallan uhreina on suuri ja vuonna 2023 se oli Pirkanmaalla noin 75 prosenttia.

Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua, yläaste, lukio, ammatillinen koulutus



Viranomaisten tietoon tulleet perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhrin Pirkanmaalla:



Tampereen kaupunki on laatinut myös henkilöstöpoliittisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman. Kaupungin henkilöstöstä oli vuoden 2024 lopussa naisia 74 prosenttia ja miehiä 26 prosenttia. Johtavassa asemassa työskentelevien naisten osuus oli 49 prosenttia. Selvitysten mukaan Tampereen kaupungilla ei ole sukupuoleen liittyviä perusteettomia palkkaeroja mutta 2,6 prosenttia henkilöstöstä kertoo kokeneensa syrjintää sukupuolen perusteella. Anonyymien rekrytointien määrä on kasvanut kaupungilla ja vuonna 2024 niitä tehtiin yhteensä 118 kappaletta. Tampereen kaupungin toimielinten, luottamushenkilöiden sekä viranhaltijoiden ja työntekijöiden odotetaan toimivan kaupungin eettisten toimintaperiaatteiden mukaisesti ja edistävän eettistä toimintaa Tampereella.

LUE LISÄÄ:

[Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus Tampereella](#)

[Henkilöstöpoliittinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma](#)

[Tampereen kaupungin eettiset toimintaperiaatteet](#)



TAVOITE

Varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille

Globaali tavoite

Tavoitteena on varmistaa riittävä ja kestävä puhtaan veden saanti, käyttö ja sanitaatio jokaiselle. Tämä sisältää vedenkäytön tehokkuuden parantamisen, vesivarojen käytön oikeudenmukaisuudesta huolehtimisen sekä vesistöihin liittyvien ekosysteemien hyvinvoinnin takaamisen.

Suomessa

Suomi on saavuttanut tavoitteet turvallisen ja edullisen juomaveden saatavuuden varmistamiseksi, sekä riittävän ja yhtäläisen sanitaation ja hygienian takaamiseksi kaikille. Suomi on päättänyt myös varmistaa vesihuollon säilymisen julkisessa omistuksessa ja määräysvallassa. Suomessa vesihuolto ja vesijohtoveden laatu ovat globaalisti korkealla. Erityistä huomiota tulee kiinnittää vesistöjen ekologiseen tilaan ja vesiin liittyvien ekosysteemien suojeluun sekä lisätä entisestään vedenkäytön tehokkuutta ja kestävyyttä.

Nykytila Tampereella

Tampereella on muun Suomen tavoin kansainvälisesti **poikkeuksellisen hyvät vesivarat ja talousveden laatu täyttää hyvin terveydelliset laatuvaatimukset ja annetut laatusuosituksen**. Tamperelaisten vedenhankinnasta ja -käsittelystä, juomaveden toimittamisesta sekä vesihuoltoverkostosta huolehtii suurimmaksi osaksi kaupungin kokonaan omistama Tampereen Vesi Oy. Lisäksi Tampereen haja-asutusalueella toimii kaksi pienempää paikallista vesiosuuskuntaa.

Kolme neljäsosaa Tampereen vesijohtovedestä valmistetaan lähialueiden pintavesistä, joiden ekologinen tila on hyvä. Satunnaiset maku- ja hajuvirheet johtuvat yleensä vesistön levätilanteesta tai lämpötilasta. Noin 25 prosenttia hanavedestä on peräisin paikallisesta pohjavedestä. Pohjavesien laatua seurataan, jotta ta-

lousvesi on terveellistä ja turvallista käyttäjilleen. Keskustan **pohjavesialueilla on havaittu paikallista likaantumista**.

Vesihuolto on osa Tampereen kriittistä infrastruktuuria, jonka turvallisuuteen on panostettu viime vuosina monin tavoin. Vedenhankinta on ollut pidempään hajautettua. Lisäksi huomiota on kiinnitetty veden varastointiin, järjestelmien varavoimaan, kyberturvallisuuteen, laitosten valvontaan sekä poikkeustilanteiden viestintään. Ilmaston lämpeneminen ja lisääntyvät rankkasateet vaikuttavat raakavesien laatuun ja vesimäärien hallintaan.

Tampereen nykyiset jätevedenpuhdistamot ovat tulleet käyttökänsä päähän, eivätkä ne myöskään vastaa enää tulevia lupavaatimuksia typenpuhdistuksen osalta. Tampereella on ollut vuodesta 2018 lähtien käynnissä **vesihuollon seudullinen suurhanke uuden jätevedenpuhdistamon rakentamiseksi**. Vuoden 2025 lopulla valmistuva Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo vastaa kasvavan väestömäärän tarpeisiin ja turvaa jätevesien käsittelyn pitkälle tulevaisuuteen Tampereella ja sen naapurikunnissa. Tavoitteena on jätevedenkäsittelyn tehostaminen ja Pyhäjärven ja sen alapuolisen vesistön tilan ja parantaminen. Keskuspuhdistamoon valmistuu myös Pirkanmaan suurin biokaasulaitos, joka tuottaa energiaa puhdistamon omaan sähkön ja lämmön tarpeeseen.

Vaikka vesivarat ovat Suomessa ja Tampereella hyvät, on **vastuullinen vedenkäyttö osa kestäviä toimintatapoja**. Puhtaan veden valmistaminen ja jätevesien puhdistus vaativat energiaa, kemikaaleja ja infrastruktuuria. Tamperelaisten kotitalouksien vedenkulutus on jatkanut laskuaan ja alittaa Suomen keskiarvon. Havesi on Suomessa ja Tampereella huomattavan edullista. Julkisissa tiloissa on myös mahdollista täyttää oma vesipullo ja suositus tämän mahdollistamiseen on osa mm. tapahtumajärjestäjän opasta Tampereella.

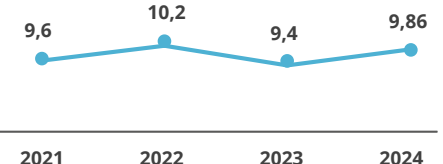
Toivon kaupungilta enemmän ilmastotekoja, kuten autoilun ja lihan syönnin vähentämisen suositukset, sekä painostusta kaupunkilaisille veden säästämiseen.

*Tampere-kysely
kuntalaisille,
kevät 2025*

Kotitalouksien vedenkulutus l/as/vrk



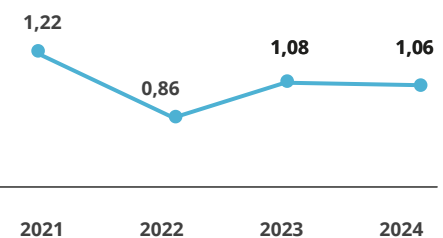
Yhdyskunnan jätevesien kokonaistypikuormitus g/as/vrk



LUE LISÄÄ:

[Tampereen Vesi Oy](#)
[Vesijohtoveden laadun seurantapalvelu Vellamo](#)
[Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy](#)

Yhdyskunnan jätevesien BHK-kuormitus g/as/vrk





TAVOITE

Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille.

Globaali tavoite

Tavoitteena on varmistaa edulliset, luotettavat ja uudenaikaiset energiapalvelut kaikille, lisätä puhtaan ja uusiutuvan energian osuutta globaalisti merkittävästi ja kaksinkertaistaa energiatehokkuuden etenemisvauhti.

Suomessa

Tavoite toteutuu Suomessa kauttaaltaan hyvin. Suomessa on kattava energian saatavuus ja koko väestö on sähköverkon piirissä. Suomi on kasvattanut uusiutuvan energian osuutta energiantuotannossa, joskin sen osuus jää edelleen alle 50 prosenttiin energian kokonaiskulutuksesta. Suomi on saavuttanut EU:n energiatehokkuustavoitteen. Energiasektori vastaa kuitenkin edelleen valtaosasta Suomen ilmastopäästöjä, joten kansallista hiilineutraaliustavoitetta ei saavuteta ilman merkittävää energiamurrosta.

Nykytila Tampereella

Tampereen kaupungin omistama energiayhtiö Tampereen Energia tuottaa sähköä ja lämpöä Tampereella pääasiassa tehokkaana yhteistuotantona. Tuotettu sähkö myydään sähköpörssiin, josta kuluttajat voivat ostaa sitä eri sähkönmyyjien kautta koko Suomessa. Paikallisesti tuotettu lämpö jaetaan alueen kiinteistöihin kaukolämpöverkossa. Noin 80 prosenttia tamperelaisista joko asuu tai työskentelee kaukolämpöä käyttävässä kiinteistössä. Tampereen Energia on rakentanut Tampereen keskusta-alueelle verkoston myös uusiutuvaan energiaan perustuvalle kaukojäähdytykselle. Energiaa kuluu Tampereella eri muodoissaan lisäksi teollisuudessa ja liikenteessä. **Kaupungin kasvusta huolimatta energian kokonaiskulutus ei ole Tampereella lisääntynyt viime vuosina**, mikä kertoo energiatehokkuuden lisääntymisestä.

Toivoisin, että Tampereella siirryttäisiin sähköntuotannossa nopeasti pois uusiutumattomista energialähteistä. Sen sijaan suosittaisiin enemmän aurinko- ja tuulisähköä.”

*Tampere-kysely
kuntalaisille,
kevät 2025*

Kaupungin ilmastopäästöjä huomattavasti vähentävä Sähkölaitoksen Naistenlahti 3 -biovoimalaitos valmistui vuonna 2022. Myös muuhun kuin polttoon perustuvan kaukolämmön tuotanto on ottanut Tampereella viime vuosina suuren edistysaskeleen. Tampereen Energian ensimmäinen sähköstä kaukolämpöä tuottava sähkökattila otettiin käyttöön alkuvuodesta 2023 ja toinen on rakenteilla. Sähkökattila vakauttaa lämpöjärjestelmän toimitusvarmuutta ja hintaa sekä tukee uusiutuvan energian tuotantoa. **Tamperelaisesta kaukolämmöstä tuotettiin vuonna 2024 uusiutuvilla polttoaineilla 74 prosenttia** ja tuotannon päästöt vähenivät 13 prosenttia edelliseen vuoteen nähden. Tampereella ei ole tuotettu kaukolämpöä koskaan kivihieillä.

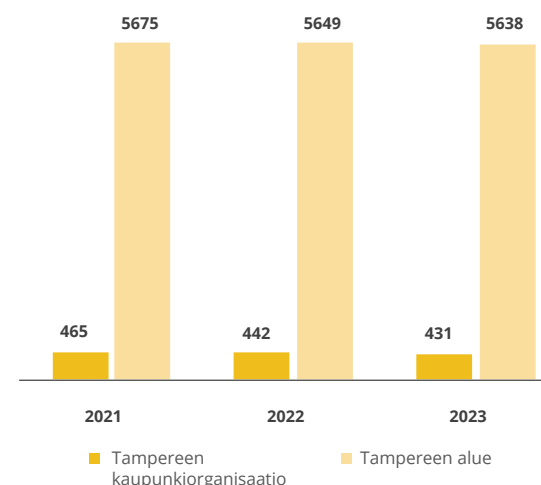
Kaupungin oman rakennuskannan korjausten ja perusparannusten yhteydessä on parannettu energiatehokkuutta, lisätty lämpöpumppujärjestelmiä ja aurinkovoimaloita. Lisäksi on jatkettu vaiheittaista luopumista kiinteistöjen öljylämmityksestä ja toteutettu lukuisia saneerauksia rakennusten automaatiojärjestelmiin, joiden avulla pienennetään hiilijalanjälkeä ja mahdollistetaan kulutusjoustojen hyödyntäminen. Myös ulkovalaistuksen energiatehokkuutta on parannettu LED-tekniikalla ja sähköautojen latauspisteitä lisätty.

Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan käynnistyttyä helmikuussa 2022 kohdistui energian saatavuuteen, riittävyteen ja hintaan huomattavia epävarmuuksia Suomessa ja Euroopassa. Tämä toi myös Tampereella keskusteluun energiapulan ja energiaköyhyyden käsitteet. Äkillisesti kohonneet sähkönhinnat vaikuttivat monien tamperelaistenkin asuinkustannuksiin, mutta kaukolämmön hintakehitys pysyi maltillisena Tampereen Energian aiemmin tekemien vihreiden investointien ansiosta. Kaupunki teki erilaisia toimenpiteitä karsiakseen omaa energiankulutustaan ja varautui toiminnassaan energiahäiriöihin. Tampere otti myös osaa Astetta alemmas -kampanjaan, jolla kannustettiin kotitalouksia energiansäästöön ja energiatehokkuuden parantamiseen. **Energiakriisi lisäsi selvästi asukkaiden ja eri toimijoiden energiatietoisuutta myös Tampereella.**

Tampereen energian
tuotannosta
uusiutuvalla energialla
tuotetaan (2024)

74%

Energian kulutus GWh



LUE LISÄÄ:

[Tampereen Energia Oy](#)
[Energiaan liittyvät kestävyystoimenpiteet](#)
[Tampereen ilmasto- ja ympäristövahdissa](#)
[Energiapulan varotoimet](#)



TAVOITE

Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja

Globaali tavoite

Tavoitteena on edistää kestävää talouskasvua kaikkialla sekä parantaa tuotavuutta, luoda lisäarvoa ja erottaa talouskasvu ja ympäristön pilaantuminen toisistaan. Tavoitteena on myös taata kaikille yhdenvertaiset työllistymismahdollisuudet, tasa-arvoinen ja kohtuullinen palkkaus, turvallinen työympäristö sekä suojata työelämän oikeuksia.

Suomessa

Suomen talous on kokenut viime vuosina monia ulkoisia shokkeja, ja talouskasvu on ollut maltillista sekä epävarmaa. Työllisyysasteen kehitys on ollut suotuisaa. Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrä on laskenut, mutta heidän osuutensa on pysynyt melko korkeana. Työmarkkinoilla on sukupuolittuneita haasteita. Miesten työttömyys on yleisempää, kun taas naiset tekevät selvästi useammin määrä- tai osa-aikaista työtä. Vaikka Suomi on kestävä ja resurssitehokas biotalouden edelläkävijä globaalisti, on Suomella EU-vertailussa paljon kirittävää kiertotalouden hyödyntämisessä.

Nykytila Tampereella

Talouden ja työllisyyden tilanne on vaihdellut niin Tampereella kuin kansallisestikin viime vuosina. Digitalisaatio, kestävä kasvu ja teknologiat muovaavat liiketoimintamalleja, ja työelämän ja elinkeinorakenteen muutos vaativat uudenlaista osaamista ja yrittäjyyttä myös Tampereella.

Tampere on onnistunut pitämään kiinni elinvoimastaan, joka luo talouskasvua alueelle myös laajemmin. Tampereen kaupunkiseudun kunnat tekevät tiivistä elinkeinopoliittista yhteistyötä ja alueella on yhteinen elinkeinostrategia. Työtä koordinoi ja kehittää Tampereen kaupunkikonser-

niin kuuluva seudullinen elinkeinoyhtiö Business Tampere. Kaupunkiseudun ja elinkeinoelämän kilpailukyky perustuu pitkällä aikavälillä uudistumiskykyyn sekä kestäväan ja fiksuun kasvuun.

Tampere on vetovoimainen ja kehittyvä kaupunki, joka houkuttelee ja kiinnostaa. Voimakkaan väestökasvun takia kaupunki on investoinut paljon uuteen ja myös tulevien vuosien investointitarpeet ovat suuret. Kasvava väestö haastaakin kaupungin taloutta. **Heikentyneiden talousnäkymien vuoksi Tampereen on tarve tasapainottaa talouttaan,** mikä tarkoittaa niin palvelujen ja toiminnan sopeuttamista, kuin investointien kriittistä tarkastelua ja priorisointia. Samalla tulee kuitenkin huolehtia elinvoimaisuuden säilyttämisestä ja kestäväan kilpailukyvyn kasvattamisesta.

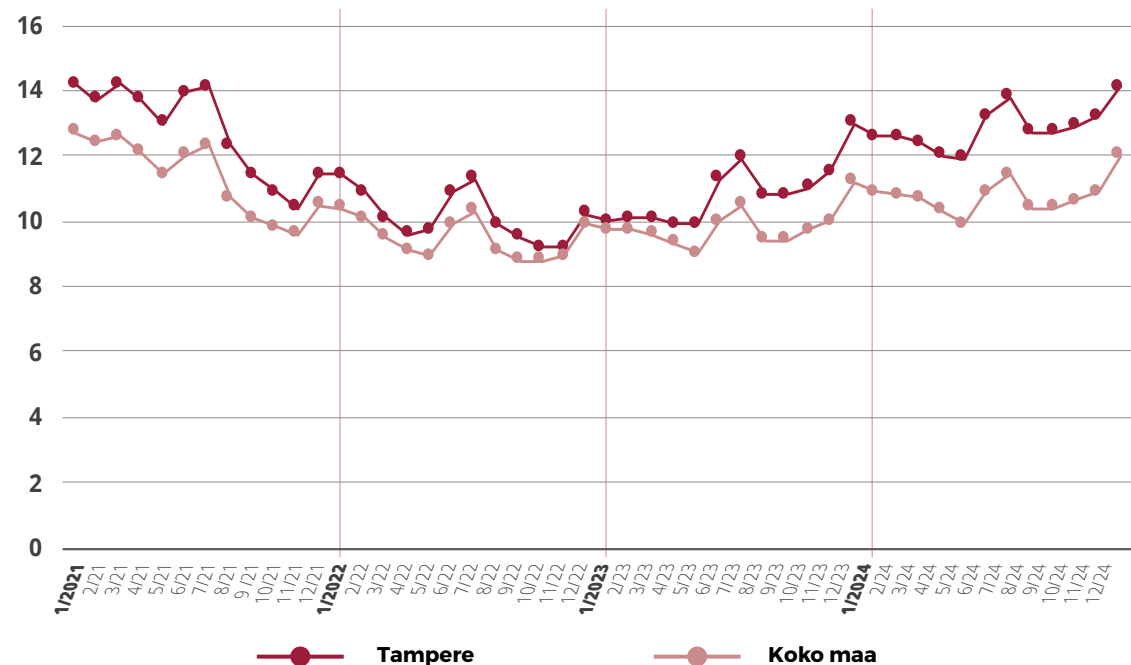
Tampere on merkittävä työpaikkakeskittymä ja kaupunkiin perustetaan vuosittain kasvava määrä uusia yrityksiä. Tampereen työpaikkaomavaraisuus on erittäin vahva eli alueella on huomattavasti enemmän työpaikkoja kuin työllisiä, mutta alueella on haasteena osaamisen ja yritysten kohtaaminen. Suurimpia yksityisen sektorin työllistäjiä ovat teknologia-teollisuuden yritykset koneiden ja laitteiden valmistamisen toimialalla sekä kaupan alan yritykset. Julkisella sektorilla suuri osa työpaikoista sijoittuu hyvinvointialueen järjestämiin sosiaali- ja terveyspalveluihin, Tampereen kaupungin sivistys- ja kulttuuripalveluihin ja lisäksi alueen lukuisat oppilaitokset ovat suuria työllistäjiä.

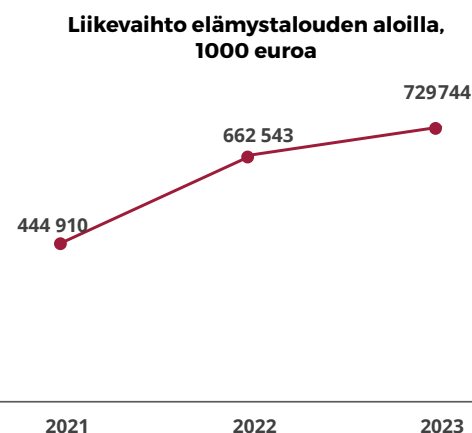
Tärkeää on varmistaa kaikkien ihmisryhmien työllistäminen. Ulkomaalaistaustaisille enemmän työllistymismahdollisuuksia ja mahdollisuus työskennellä englanniksi

Tampere-kysely kuntalaisille, kevät 2025

**Vuonna 2024
Tampereella tehtiin
95
työllistämisehdon
toimenpidettä**

Työttömyysaste Tampereella ja koko maassa, 1/2021-12/2024 (%)





Lisäksi uusia elinkeinokärkiä ja mahdollisuuksia haetaan puolustus- ja si-
ruteollisuudesta, elämystaloudesta ja energiasektorilta. Näistä huolimatta
**työllisyysnäkymät ovat viime aikoina heikentyneet ja työttömyyden
kasvu on ollut Tampereella hieman nopeampaa kuin valtakunnallises-
ti.** Erityisesti pitkäaikaistyöttömien määrä on ollut kasvussa mutta myös alle
25-vuotiaiden ja yli 50-vuotiaiden työttömien määrä on kasvanut. Uudenlai-
sena toimintatapana kaupunki on edistänyt työllistymistä ja työkokeiluja han-
kintasopimuksiin sisällytetyn työllistämisehdon avulla. Kulttuurin ja taiteen
tekijöiden työllistymistä on puolestaan edistetty kehittämällä maakunnallinen
Kulttuuripankki-palvelu.

Työvoimapaalvelut siirtyivät valtiolta kuntien järjestämisvastuulle vuoden 2025
alussa. Uudistuksen tavoitteena Tampereella on, että kuntavetoinen toimin-
tamalli tarjoaa entistä kohdennetumpia ja tehokkaampia palveluja, joiden
avulla työnhakijat pääsevät nopeammin takaisin työelämään. Palvelujen tu-
lee olla saavutettavampia ja toimivampia myös työnantajille ja yrittäjille, sillä
työvoiman saatavuudessa on monilla aloilla haasteita. Tämän vuoksi **tarvi-
taan toimia muun muassa Tampereella valmistuvien opiskelijoiden
pitämiseksi alueella sekä osaajien houkuttelemiseksi erityisesti kan-
sainvälisesti.** Tampereella on käynnissä paljon strategista ja toiminnallista
kehittämistä näihin teemoihin liittyen. Esimerkkeinä tästä
ovat Tampereen seudun työllisyysstrategia, kansainvälisen
työvoiman saatavuuden ja pitovoiman tiekartta sekä Tampere
Welcoming City -kehitysohjelma, joilla tuetaan Tampereen ke-
hitystä kansainväliseksi kaupungiksi ja varmistetaan kaupun-
gin elinvoima myös tulevaisuudessa.

Tulevaisuudessa Tampereella
toivoisin, että minulla on hyvä
työ, josta pidän.

9.-luokkalaisten Vaikuta! -päivät,
kevät 2025

[Tampereen kaupunkiseudun elinkeinostrategia](#)
[Business Tampere Oy](#)
[Tampere Welcoming City -kehitysohjelma](#)





TAVOITE

Rakentaa kestäväää infrastruktuuria sekä edistää kestäväää teollisuutta ja innovaatioita

Globaali tavoite

Tavoitteena on kehittää laadukasta, luotettavaa ja kestävästi toimivaa infrastruktuuria, teollisuutta ja innovaatioita. Pyrkimyksenä on uudistaa ja tehostaa resurssien käyttöä, lisätä puhtaiden ja ympäristöystävällisten teknologioiden ja tuotantoprosessien käyttöönottoa, kannustaa innovointiin sekä tukea tieteellistä tutkimusta.

Suomessa

Koulutus, tutkimus- ja kehittämistoiminta, teknologinen osaaminen ja innovaatiot ovat tukeneet Suomen menestystä ja kansainvälistä kasvua ja luoneet vaurautta ja edellytyksiä kestäväälle kasvulle. Tutkimus- ja kehittämisrahoituksen suunta on käännetty kasvuun ja innovaatiotukea suunnataan teollisuuden uudistumiseen. Suomen tavoitteena on jättää yhä suurempi maailmanlaajuinen kädenjälki viemällä maailmalle päästöttömiä ratkaisuja. Datataloudella ja digitalisaatiolla haetaan kilpailukyyn vahvistumista. Kuitenkin mm. taloudellisen ohjauksen puute hidastaa yhä kiertotaloussiirtymää ja maan laajan väyläverkon kunnossapitäminen vaatii pitkäjänteisiä satsauksia..

Nykytila Tampereella

Tulevaisuuden kaupungin ajureina ovat kansallisesti ja kansainvälisesti vahva elinvoima ja kilpailukyky. Yritysekosysteemien vahvistaminen tukee yritysten ja osaajien kohtaamista sekä alueen pito- ja vetovoimaa. Tampereen pyrkimyksenä on vankistaa **kaupungin asemaa tieteen ja korkean osaamisen kaupunkina** sekä luoda parhaat edellytykset tulevaisuuden ratkaisuille. Tampere on vahvistanut asemaansa suotuisana kasvualustana yrityksille ja

Tampereen seutu oli Suomen

3.

vetovoimaisin alue yritystoinnalle vuoden 2025 kuntarankingin mukaan

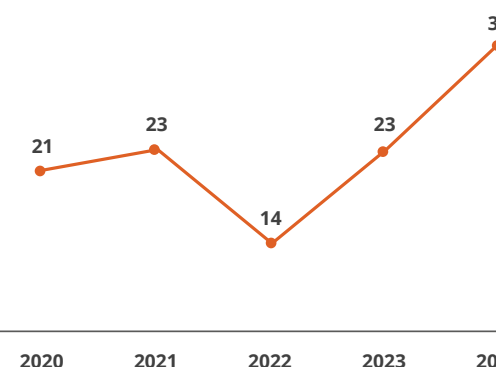
sijoittui 3. sijalle elinkeinoelämän kuntarankingissa vuonna 2025. Tutkimus ottaa huomioon kuntapäätöksenteon yritysälähtöisyyden, alueen julkiset yrityspalvelut sekä yritysten mahdollisuudet osallistua palveluiden tuottamiseen. Alueella toimivien yritysjohtajien tekemään arviointiin perustuvassa Kuntien imago -tutkimuksessa Tampere oli puolestaan sijalla 2.

Innovaatiot ovat keskeisessä roolissa kaupungin kilpailukyyn ja kestävän tulevaisuuden kehittämisessä. Kaupungin strategiset **linjaukset innovaatio-toiminnassa tähtäävät kansalliseen ja kansainväliseen vetovoimaan**. Kehittämishankkeita edistetään laajasti osana Business Tampereen fasilitoimien ekosysteemien toimintaa sekä älykaupunkikehittämistä. Avoimet innovaatioympäristöt mahdollistavat korkeakoulujen, yritysten, yhteisöjen ja kaupungin kohtaamisen, oppimisen ja yhdessä luomisen. Tampereella testialustoja on teollisuuden, terveyden, älykaupunkikehityksen, rakentamisen ja kiertotalouden aloilla. Toimijoiden yhteistyötä ja verkostoitumista tukevat **kasvuekosysteemit, joita Tampereella on kiertotalouden, hyvinvoinnin, älykkäiden sekä kestävien ratkaisujen aloilla**.

Keskeinen osa Tampereen kilpailukykyä ovat mikrosirut ja alan kasvuyritykset, huippututkijat sekä asiantuntijat muodostavat mikrosirujen osaamiskeskittymän. Tampereelle on perustettu siruosaamiskeskus FiCCC, joka vauhdittaa teollisuuden ja muiden alojen digitalisaatiota siruteknologian avulla. Tampereen seudulla on myös **monipuolista turvallisuus- ja puolustusalan osaamista**. Yli 350 yrityksen muodostamassa ekosysteemissä luodaan kansainvälisiä turvallisuusinnovaatioita ja ratkaisuja digitalisoituvan yhteiskunnan turvaamiseksi.

Startup- ja kasvuyritysten lisääminen on keskeinen osa Tampereen strategiasta tahtotilaa. Startup-yritysten määrä on ollut laskussa Suomessa, mutta Tampere on onnistunut vahvistamaan asemaansa yhtenä Euroopan lupaavimmista startup-keskuksista. Tampereen aktiivisten **startup-yritysten määrä kasvoi vuonna 2024 yli 200 yritykseen**. Liiketoiminnan kasvu on erityisen vahvaa ohjelmistoalan sekä tieteellisten ja teknisten innovaatioiden startup-yrityksissä. Tampere tukee startupien kasvua koko elinkaaren ajan mm. erilaisten yrityshautomoiden, hubien ja mentoroinnin avulla. Kaupunki on myös vahvistanut yhteistyötä Tampereen yliopiston kanssa näissä teemoissa.

Syntyneiden startup-yritysten määrä



Vahvan kasvun startup-yrityksiä tunnistettiin

47

viimeisimmässä vuoden 2023 selvityksessä

Digitaalinen murros vaatii kaupungeilta rohkeita uusia ratkaisua ja kykyä vastata nopeaan teknologiseen kehitykseen. **Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma** on pyrkinyt tekemään Tampereesta kaupungin, joka hyödyntää dataa ja tekoälyä eettisesti, turvallisesti ja ihmislähtöisesti palveluiden sujuvoittamiseen, kohdentamiseen ja tulevaisuuden ennakkointiin. Tampere hyödyntää innovatiivisesti dataa myös sosiaalisen yhdenvertaisuuden edistämiseksi, mistä esimerkkinä on mm. lapsiperhedatan kerääminen ja hyödyntäminen perheiden tarpeisiin vastaamiseksi. Digitaalisuuden ja älykaupungin kehittämisessä on meneillään paljon ja sen tueksi on haettu ja saatu paljon myös EU-rahaa ohjelmakaudella 2021-2027.

Tampere loi Metaverse-vision yhteistyössä Lontoolaisen The Metaverse Institutin kanssa vuonna 2023. Visio esittelee, millainen voisi olla tulevaisuuden älykkäitä teknologioita hyödyntävä kaupunki, jonka keskeisiä tavoitteita ovat hyvä ja onnellinen elämä, tehokas ja luotettava hallinto, tulokselliset ilmastotoimet sekä ihmisten tasa-arvo ja hyvinvointi. Citiverse on Euroopan Unionin metaversumin sijaan käyttämä termi, jolla halutaan korostaa ihmislähtöisyyttä ja kaupunkien vahvaa roolia sekä vastuuta kehityksessä. **Citiversessä** virtuaalinen ja fyysinen maailma limittyvät ja älykkäät teknologiat otetaan käyttöön ihmisen hyväksi. Tampereella on jo käytössä mm. yhteinen IoT-alusta, keskustan kävijävirtoja ennakoiva Pulssi-sovellus sekä katujen kunnosta kertovat sensorit. Tampereen jo kaksi kertaa järjestämä kansainvälinen IMAGINE-tapahtuma esittelee, mihin suuntaan kaupunkikehitys on globaalisti menossa ja miten teknologialla voidaan vastata yhteisiin haasteisiin. Tampereella on ottanut aktiivista roolia globaaleissa älykaupunkiverkostoissa ja myös YK:n televiestintäliitto ITU:n citiverse-kehitystyössä.

Kaupunki on konsernina merkittävä toimija myös perinteisemmän infrastruktuurin ja niihin liittyvien palveluiden kehittämisessä. Kaupunki toimii rakennuttajana monenlaisissa kaupunki-infrastruktuurin hankkeissa ja konserniyhtiöistä löytyy usein näille myös toteuttajia. Esimerkkejä viime vuosina toteutetuista paikallisista kestävyttä edistävästä infrahankkeista löytyy niin asuin-, toimitila- kuin katurakentamisesta, vesi- ja jätehuollosta, energiatuotannosta ja -jakelusta sekä joukkoliikenteestä. Kaupunki ohjaa näitä toimintoja oman strategiansa mukaisesti sekä tilaajan että omistajan roolista käsin.

Tampereen tulisi keskittyä terveellä taloudella suunniteltuun tulevaisuuteen osaamiseen nojautuen. Keskiössä toimiva älykaupunki, jossa digitaaliset järjestelmät pelaavat yhteen ihmistä palvellen.

Tampereen kaupungin henkilöstökysely, kevät 2025

[Citiverse](#)
[Digikehittäminen Tampereella](#)
[Tampereen kaupungin datastrategia](#)





TAVOITE

Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä

Globaali tavoite

Tavoitteena on tarjota yhtäläiset mahdollisuudet hyvään elämään ja tasa-arvoiseen kohteluun kaikille sekä turvata pienituloisimman väestönosan tulojen kasvu. Lisäksi tavoitteena on mahdollistaa kaikkien sosiaalinen, taloudellinen ja poliittinen osallistuminen ihmisen iästä, sukupuolesta, toimintakyvystä, alkuperästä, taustasta, uskonnosta tai taloudellisesta tai muusta asemasta riippumatta.

Suomessa

Suomessa toteutuu kansainvälisesti katsoen hyvin ihmisten oikeus osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan riippumatta heidän taustastaan. Lisäksi suomalainen sosiaaliturvajärjestelmä ja verotus ovat olleet suhteellisen tehokkaita estämään tuloerojen kasvua. Vaikka perusturvan taso on viime vuosiin saakka Suomessa parantunut, ei perusturvan varassa eläessä aito osallisuus yhteiskunnassa ole useinkaan mahdollista. Yhdenvertaisuuden edistäminen vaatii yhä toimia Suomessa, sillä syrjintää ja eriarvoisuutta ylläpitävää kohtelua esiintyy edelleen monista eri syistä.

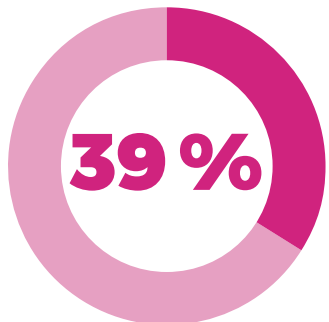
Nykytila Tampereella

Ihmisoikeudet ovat oikeusvaltion perusta, ja yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja ihmisoikeuksien edistäminen on Tampereen peruskivessä. Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistetään monin eri tavoin eripuolilla kaupunkia, mutta niiden edistäminen ja suojeleminen vaatii jatkuvaa työtä. **Kaupunki edistää näitä teemoja kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman sekä henkilöstöpoliittisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman avulla.** Lisäksi yhdenvertaisuutta edistetään toiminnallisten suunnitelmien avulla, jotka on laadittu varhaiskasvatuksen yksiköille, perusopetuksen sekä lukio- ja toisen asteen koulutukselle.

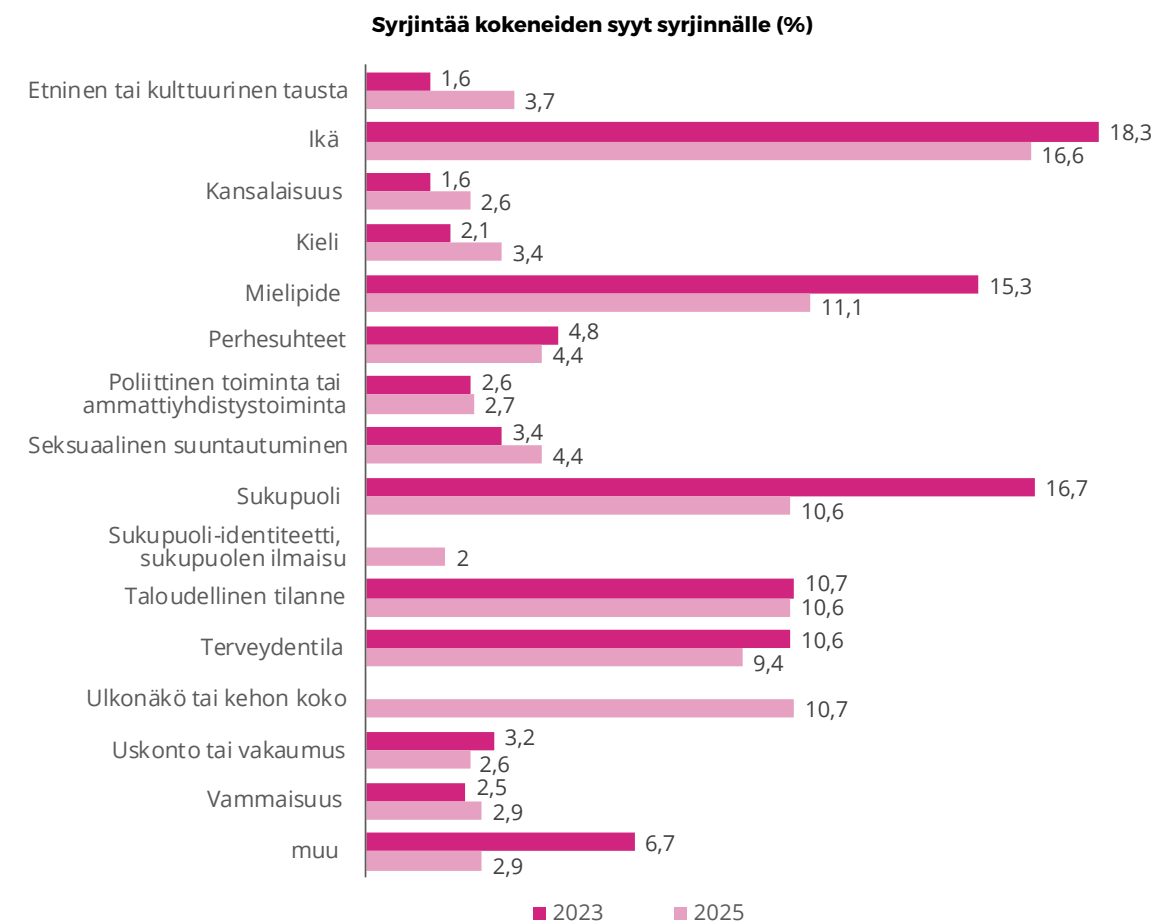
Kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä koordinoi **yhdenvertaisuuskoordinaattori**, jonka tehtävänä on tuoda yhteen eri alojen toimijoita varmistamaan tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja ihmisoikeuksien toteutumisen. Kaupunkitasoisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteet ovat pääosin edenneet suunnitellusti. Jatkossa tulee kuitenkin mm. varmistaa, että päätöksistä tehdään kattavammin ihmisvaikutusten ennakoarviointoja. Näin pystytään tunnistamaan paremmin positiivisen erityiskohtelun ja kohtuullisten mukautusten tarpeet sekä purkamaan mahdollisia piiloon jääviä syrjiviä rakenteita. Tämä edistäisi asukkaiden tosiasiallista yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma yhdistyy Tampereella jatkossa hyvinvointisuunnitelmaan ja tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tilaa tullaan selvittämään säännöllisesti muun muassa osana Tamperelaisten hyvinvointi -kyselyä.

Syrjinnän kokemukset ovat lisääntyneet Tampereella ja hyvinvointikyselyn 2025 mukaan vastaajista joka kolmas oli kokenut syrjintää. Turvallisuuskyselyyn 2024 vastanneista 39 prosenttia oli kokenut syrjintää tai häirintää. Lähes kaikki eri syrjintäperusteisiin vähemmistöihin kuuluvat vastaajat kokivat turvallisuuden heikentyneen enemmän kuin vähemmistöihin kuulumattomat. Eri vähemmistöihin kuuluvat ilmoittivat myös kokeneensa useammin väkivallan tai seksuaalisen häirinnän uhkaa kuin muut tamperelaiset.

Syrjinnän ja rasmin vastainen **Kaikkien Tampere -kampanja** on saadun palautteen mukaan myönteinen keino edistää ihmisoikeuksia, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Epäasiallista käytöstä ja syrjintää ennaltaehkäisevät **turvallisemman tilan periaatteet** on otettu laajasti käyttöön kaupungin eri palveluissa. Yhdessä määritellyillä ja julkaistuilla turvallisemman tilan periaatteilla on merkitystä erityisesti niille vähemmistöryhmille, jotka ovat kokeneet syrjintää ja jotka pelkäävät, että heitä kohdellaan uudelleen epäasiallisesti.



tamperelaisista on kokenut syrjintää tai epätasa-arvoista kohtelua viimeisen vuoden aikana

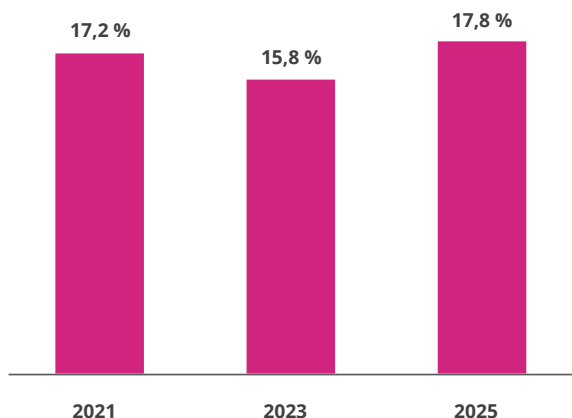




Esteettömyyssuunnitelman laadinta ja esteettömyyden käytäntöjen uudistaminen on edennyt suunnitellusti. Sisäiseksi kehittämisen työkaluksi tarkoitettua suunnitelmaa nykytila-analyysi rakennetun ympäristön osalta tehtiin laajasti eri asiantuntija-, asiakas- ja sidosryhmiä ja eri tavoin esteitä mukaan ottaen. **Selvitys nosti esiin konkreettisia rakennetun ympäristön esteettömyyden kehittämistarpeita, mutta tunnisti kaupunkiorganisaatiossa myös aidon pyrkimyksen ja tahtotilan esteettömyyden lisäämiseen.** Suurimpina haasteina nähtiin esteettömyyteen ja sen kehittämiseen varatut resurssit. Samalla kuitenkin todettiin, että esteettömyyden lisäämiseen on tarjolla myös nopeita ja edullisia keinoja. Tampereella toimiva esteettömyystyöryhmä edistää rakennetun ympäristön kysymysten lisäksi myös sosiaalista esteettömyyttä ottaen huomioon tamperelaisten monikulttuurisuuden ja moninaisuuden.

Tampereen väestö on kansainvälistä ja muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvien tamperelaisten osuus on kasvussa. Maahanmuutto on ollut merkittävä väestönkasvun lähde ja noin puolet Tampereelle muuttaneesta väestöstä on ollut maahanmuuttajia vuosina 2023 ja 2024. **Tampere haluaakin olla koti kansainvälisen taustan omaaville asukkailleen.** Tampere Welcoming City -kehitysohjelma tavoitteena on edesauttaa kaupungin kansainvälistymistä ja vahvistaa kansainvälisten osaajien pitovoimaa lujittamalla tunnetta Tampereelle kuulumisesta sekä edistämällä integroitumista paikallisiin yhteisöihin. Lisäksi tavoitteena on kehittää Tampereen kaupunkia kansainvälisenä työnantajana ja kansainvälistää kaupungin palveluita.

Itsensä yksinäiseksi tuntevat, %-osuus hyvinvointikyselyn vastaajista



Tampere should improve equality by being more inclusive, promoting participation, preventing racism and discrimination and by providing services in English and other languages.

Tampere-kysely kuntalaisille, kevät 2025

Viisi vuotta toiminut **International House Tampere tarjoaa kansainvälisille asiakkaille apua Tampereelle asettautumiseen, työhön, opiskeluun ja työnantajien kohtaamiseen.** Kotoutumista tukee Tampereen monikielinen yleisneuvontapalvelu Mainio, joka avustaa niin maahanmuuton kuin asettautumisen arkipäiväisissä haasteissa. Ukrainasta on saapunut Tampereella paljon sotaa paenneita viime vuosina. Tulleille tarjotaan apua Ukraine One Stop Shopissa ukrainaksi, venäjäksi ja selkosuomeksi. **Lasten kotoutumista Tampereelle tuetaan peruskouluissa tuki- ja S2-opetuksen avulla.** Lisäksi perusopetuksessa on vahvistettu maahanmuuttajataustaisten oppilaiden kieli- ja kouluvalmiuksia seitsemään kouluun keskittyvällä hankkeella.

Vahvempaa tukea haastavampiin kaupunginosaan ja heikommassa asemassa oleviin. Kaikkien hyvinvointia edistetään parhaiten nostamalla ja tukemalla putoamisvaarassa olevia.

Tampere-kysely kuntalaisille, kevät 2025

Tuloeroja kuvaavan ginikertoimen mukainen tuloerojen kasvu on hieman laskenut vuoden 2021 jälkeen sekä Tampereella että kansallisesti, mutta siitä huolimatta **tuloerot ovat Tampereella yhä maan keskiarvoa suuremmat.** Taloudellisen tilanteensa hyväksi kokevien osuus on laskenut hieman Tampereella vuodesta 2023 vuoteen 2025. Tampere on onnistunut hillitsemään asuinalueiden erojen kasvua ja polarisoitumista, mutta siitä huolimatta hyvinvointierot ja koetun hyvinvoinnin alueelliset erot ovat kasvussa. Vuoden 2025 hyvinvointikyselyn mukaan asuinalueiden välillä on eroja erityisesti maineen, koetun turvallisuuden ja palveluiden toimivuuden osilta.

LUE LISÄÄ:

[Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö Tampereella](#)
[International House Tampere](#)
[Kansainvälisen osaamisen ja maahanmuuton strateginen -ohjelma](#)



TAVOITE

Taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä asuinyhdyskunnat

Globaali tavoite

Kaupunkieihin kohdistuvan tavoitteen keskiössä on turvallisuuden, kestävyden ja kulttuuri- ja luontoperinnön suojelun varmistaminen ja lisääminen kaupungistumisen edetessä. Tavoite pitää sisällään asumiseen, liikennejärjestelmiin ja liikkumiseen sekä osallistuvaan kaupunkisuunnitteluun kohdistuvia alatavoitteita. Tavoitteena on myös vähentää kaupunkien haitallisia ympäristövaikutuksia ja taata kaikille yhtäläinen pääsy turvallisiin, osallistaviin, vihreisiin ja julkisiin tiloihin.

Suomessa

Tavoite toteutuu Suomessa yleisellä tasolla hyvin. Suomessa on onnistuttu vahvistamaan kokonaisvaltaista suunnittelua, jossa maankäytön, asumisen ja liikenteen ratkaisulla edistetään kestävästä yhdyskuntarakennetta, liikennejärjestelmää ja asuntotuotantoa kaupunkiseuduilla. Tavoitteena on myös tukea liikennejärjestelmän digitalisaatiota, edistää liikenneturvallisuutta sekä kannustaa kaupunkiseutuja yhdyskuntarakenteen tiivistämiseen, joukkoliikenteen, pyöräilyn ja kävelyn edistämiseen sekä segregaaion ehkäisemiseen. Asunnottomuutta on onnistuttu vähentämään Suomessa pitkässä tarkastelussa merkittävästi, mutta kehityksen suunta on kääntynyt huolestuttavaan suuntaan viime vuosien aikana. Ihmisiin kohdistuivat haitalliset ympäristövaikutukset kaupungeissa asukasta kohden ovat vähäiset ja niitä pyritään edelleen vähentämään.

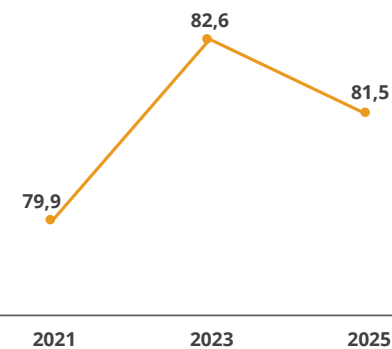
Nykytila Tampereella

Tampereen strategisena tavoitteena on ollut kasvattaa asukasmääräänsä vuosittain noin 3000 uudella asukkaalla. **Väestönkasvu on kuitenkin ollut selvästi tätä suurempaa, jopa 5000–6000 asukasta vuodessa** viimeisen 3 vuoden aikana. Väestöennusteen mukaan yli 3000 asukkaan vuosittainen kasvu jatkuu vielä useita vuosia.

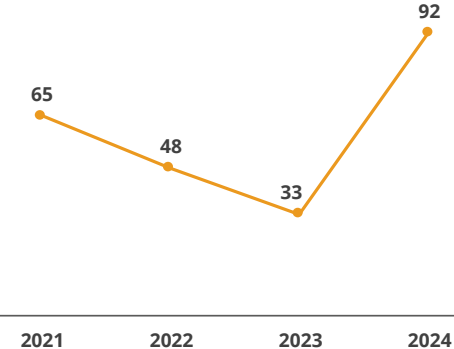
Kasvu luo mahdollisuuksia kaupungin elinvoimalle ja asukkaiden hyvinvoinnille, mutta hallitsemattomana kasvu voi murentaa vahvuuksia, joiden varaan kaupunki nojaa. Voimakas kasvu edellyttääkin tasapainoilua kestävyden eri näkökulmien välillä. Kasvava rakentaminen ja liikenne lisäävät painetta ympäristölle ja asukkaille tärkeille virkistys- ja luontotalueille, mikä on herättänyt Tampereella **keskustelun kasvun laadusta**. Kuntalaiset kantavat yhä enemmän huolta myös kasvun sosiaalisista vaikutuksista ja olemassa olevien kaupunginosien elinvoimaisuudesta.

Väestönkasvu voi lisätä eriarvoisuutta niin ihmisryhmien kuin asuinalueiden välillä. Hyvinvoinnin tasainen jakautuminen onkin keskeinen strateginen tavoite Tampereella. Toistaiseksi **tamperelaiset voivat hyvin lähes kaikilla asuinalueilla**. Parantunut tulo- ja koulutustaso ja hyvinvointi on jakautunut melko tasaisesti eri puolille kaupunkia. Kaupungissa on kuitenkin myös asuinalueita, joilla hyvinvoinnin kehitys on pitkään ollut hitaampaa ja ero muihin asuinalueisiin on kasvanut. Pienituloisia, työttömiä ja alhaisen koulutustason omaavia asuu suhteessa enemmän edullisemmilla kerrostalo- ja vuokra-asuntovaltaisilla alueilla, joissa myös koettu hyvinvointi on matalampi. Asuinalueiden tasavertaiseen kehittymiseen ja elinvoimaisuuteen pyritään vastaamaan **määrätietoisella ja suunnitelmallisella kaupunginosakehittämisellä**.

Asuinalueensa viihtyisyyteen tyytyväisten tamperelaisten %-osuus hyvinvointikyselyn vastaajista



Pitkäaikaisasunnottomat Tampereella, henkilöä



Asunnottomien määrä kääntyi kasvuun Tampereella vuonna 2024.

Tähän ovat vaikuttaneet erityisesti sosiaaliturvaan kansallisesti tehtyt tiukennukset sekä asuntojen kohonneet vuokrat. Perustoimeentulotuessa huomioitavat asumiskustannukset eivät näin vastaa enää vuokra-asuntojen tosiasiallista hintatasoa Tampereella. Sosiaali- ja terveystalouden saata- vuuden heikkeneminen sekä päihteiden ja huumeiden käyttö ovat lisänneet osaltaan asunnottomuuden riskiä. Yhä useampi Kelalta toimeentulotukea saava on saanut kehotuksen muuttaa edullisempaan asuntoon. Vuonna 2024 yksinelävien asunnottomien määrä kasvoi Tampereella yli sadalla henkilöllä lähes 400 henkilöön ja pitkäaikaisasunnottomien määrä lähes kolminkertaistui vajaaseen sataan henkilöön.

Kohtuuhintaisten asuntojen lisäämistä haastaa rakentamisen kohonnut hinta.

Kaupunki ei omista itse suoraan vuokra-asuntoja, mutta kaupunkikonserniin kuuluu viisi kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja rakennuttavaa ja omistavaa yhtiötä ja säätiötä: Tampereen Vuokratalosäätiö, Tampereen Vuokra-asunnot Oy, Vilusen Rinne vuokra-asunnot Oy, Annalan vuokra-asun-

Mielestäni olisi hyvä säilyttää asuinalueilla monimuotoisuus ja tukea asumismahdollisuuksia useanlaisille asukkaille ja erilaisiin elämäntilanteisiin tasapuolisesti.

Tampere-kysely kuntalaisille, kevät 2025



not Oy ja Pirkan Opiskelija-asunnot Oy. Nämä omistavat yhteensä noin 15 000 kohtuuhintaista vuokra-asuntoa. Tampereella toimii lisäksi useita muita valtion tukemia vuokra-asuntoja (ent. ara-asunnot) rakentavia ja omistavia yhtiöitä ja yhteisöjä. Osa kohtuuhintaisista asunnoista on kohdennettu tiettyyn erityisryhmään kuuluville henkilöille, kuten ikäihmisille tai opiskelijoille.

Kaupungin **Asukas ensin -asumisneuvontahanke järjestää matalan-kynnyksen asumisneuvontaa** kaikille kuntalaisille. Kasvaviin asumisen kriisitilanteisiin pyritään vastaamaan yhdistämällä asumisneuvontatyöhön myös mielenterveys- ja päihdepalveluita. Lisäksi kaupunki pyrkii turvaamaan kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon edellytykset, toimimaan tiiviimässä yhteistyössä vuokra-asuntotoimijoiden kanssa sekä vahvistamaan yhteistyötä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Pirkanmaalle on myös perustettu asunnottomuuden vähentämisen työryhmä.

Asumisen osalta **kasvua on onnistuttu suuntaamaan tavoitellusti joukkoliikenneväyhykkeelle ja aluekeskuksiin**, mutta toimitilakaavoitus ei ole täysin pysynyt vahvan kasvun tahdissa. Mikäli kehitys jatkuu toimitilojen osalta samanlaisena, saattaa se johtaa kaupunkirakenteen hajautumiseen ja heikentää siten ekologista kestävyttä ja yrittämisen edellytyksiä. Tampere on onnistunut kasvusta huolimatta pitämään kestävillä kulkutavoilla liikkuvien osuuden korkealla tasolla. Vuoden 2023 henkilöliikennetutkimuksen mukaan kestävästi liikuttiin 59 prosenttia kaikista matkoista. Lisäksi vuonna 2023 joukkoliikenteessä ylitettiin ensimmäistä kertaa 50 miljoonan matkustajan raja. Vuonna 2021 liikennöinnin aloittanut Tampereen ratikka laajensi linjastoaan Lentävänniemeeseen saakka vuoden 2025 tammikuussa ja jatkorakentaminen Pirkkalan ja Linnainmaan suuntaan alkoi joulukuussa 2024.

Kestävää liikkumista edistetään Tampereella **pyöräliikenteen kehittämisohjelman sekä kävelyn ja kaupunkielämän ohjelman** toimenpiteiden avulla. Tampereen tavoitteena on, että kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kulkutapaosuus olisi 69 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Tampere pyrkii rakentamaan keskustaa kävely- ja pyöräilypainotteisesti, edistämään kestävästä liikkumisesta teemoja opetuksessa sekä sujuvoittamaan kestävillä kulkutavoilla liikkumista. Tampereen esteettömyyspalkinto on myönnetty viime vuosina mm. raitiotielle ja esteettömälle uimarannalle.

Tampereen monet kulttuuritalot, kirjastot, museot sekä erilaiset kaupungin järjestämät tai tukemat **tapahtumat ja elämykset** ovat osa kaupungin identiteettiä ja kestävästä veto- ja pitovoimaa, jota edistettiin valtuustokauden aikana osaltaan elämystalouden kehitysohjelman avulla. Tampereen kaupunki tukee kulttuurin tekijöitä myös erilaisilla avustuksilla. Tapahtumien määrät ovat kasvaneet Tampereella ja kävijämäärät ovat kohonneet koronaa edeltävää tasoa korkeammalle. Tampere on vakiinnuttanut rooliaan tapahtumakaupunkina uusien tapahtumapaikkojen, kuten Nokia Areenan ja Tamelan Stadionin, avulla. Tampereen seudulla lämpimää yli 50 yleistä saunaa, joissa voi rentoutua ja virkistäytyä läpi vuoden ja **Tampere onkin nimetty maailman saunapääkaupungiksi**.

Vähemmän tilaa autoille, enemmän tilaa ihmisille. Paremmat pyörätiet keskustaan ja autoteiden kavennus. Toivon lisää kavennettuja tienylityspaikkoja.

Tampere-kysely kuntalaisille, kevät 2025

Kaupungin keskustan määrätietoista kehittämistä ohjaa vuonna 2023 päivitetty **Tampereen keskustan kehittämisohjelma, joka tähtää vuoteen 2040**. Ohjelma tavoittelee työpaikkojen ja asukasmäärän kasvua sekä kaupunkiympäristön laadun parantamista. Keskustan elinvoima on laskenut hieman vuodesta 2021, mistä huolimatta Tampere on ollut elinvoimamittauksessa kaksi vuotta peräkkäin ykkönen.

Kestävän kasvun takaaminen edellyttää myös **ekologisen kestävyiden huomioimista yhdyskuntarakenteen suunnittelussa**. Kuluneen valtuustokauden yleiskaavatyössä on tarkasteltu ratkaisuja ilmastomuutoksen sopeutumiseen sekä viherympäristön ja luonnon monimuotoisuuden parempaan huomioimiseen. Viheralueiden määrää tarkastellaan jo kaavoitusvaiheessa viherkertoimen avulla. Metsät ja kaupunkiympäristön siniviherrakenne halutaan säilyttää kaupungin kasvaessa monimuotoisina ja elinvoimaisina. Kaupungin vihreän ja sinisen alan määrä per asukas on kuitenkin laskenut valtuustokauden aikana ennen kaikkea väestönkasvun takia.

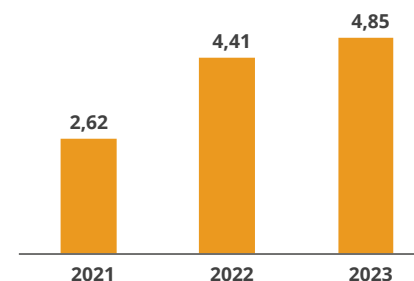
Kaupungin viihtyisyyteen vaikuttaa viheralueiden lisäksi myös muun muassa ilmanlaatu ja melu. **Kaupungin ilmanlaatu on parantunut merkittävästi vuosien varrella**, mutta haasteena ovat katupölykauteen liittyvät hetkelliset ylitykset pienhiukkasten määrässä. Merkittävää ympäristöhaittaa aiheuttaa kaupungissa edelleen tie- ja raideliikenteen melu. **Liikennemelulle altistuu Tampereella joka kolmas asukas**. Tampere sitoutui parantamaan näitä osa-alueita tavoitteellisesti liittyessään Euroopan komission Green City Accord -aloitteeseen vuonna 2022. Lisäksi aloitteessa sitoudutaan edistämään veden laatua, pienentämään vedenkulutusta, edistämään luonnon monimuotoisuutta ja kehittämään kiertotaloutta vuoteen 2030 asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Lisätietoa ympäristön tilan seurannasta on koottu kaupungin verkkosivujen ympäristönsuojeluosiosta löytyvään Ympäristön tila -raporttiin.

Tampere on ottanut käyttöön viime vuosina uusia vaikuttamisen väyliä niin asukkaille kuin alueiden toimijoille. Koko kaupungin kattavia alueellisia aluetoimijaverkostoja (9 kpl) kuullaan meneillään olevista alueellisista hankkeista ja muutoksista sekä asukkaiden nostamista tärkeistä teemoista. Asukkailla on mahdollisuus osallistua Tamperelaisten iltoihin, joissa keskustellaan, verkostoidutaan, jaetaan kokemustietoa sekä voidaan ottaa kantaa kaupungin ajan-kohtaisiin asioihin. Tietoa valmisteilla olevien kaavaprosessien vaikuttamisen paikoista ja kaupunkiympäristön uudistumisesta jakaa esimerkiksi suosittu Muuttuva Tampere Instagram-tili.

LUE LISÄÄ:

[Asuminen ja rakentaminen Tampereella](#)
[Kaupunginosakehittäminen](#)
[Kestävän liikkuminen edistäminen Tampereella](#)
[Elämyksellinen Tampere](#)
[Ympäristönsuojelu Tampereella](#)

Kävijämäärä keskeisissä elämystalouden ja kulttuurin kohteissa (milj.kävijää)



38 %

Vuonna 2022 yli 55 desibelin melulle altistui 38 % tamperelaisista,

Nopea kasvu varmaan houkuttelee rakentamaan kovasti lisää. Toivon, että se tehdään harkiten ja keskitytään rakentamaan sellaisia alueita, joissa voi elää hyvin ilman autoa.

Tampere-kysely kuntalaisille, kevät 2025



TAVOITE

Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys

Globaali tavoite

Tavoitteena on varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys kaikkialla ja käyttää luonnonvaroja kestävästi ja tehokkaasti. Alatavoitteita kohdistetaan mm. ruokahävikille sekä kemikaalien ja jätteiden terveys- ja ympäristövaikutusten minimoimiselle. Tavoitteena on myös kannustaa kestävään yritystoimintaan ja siihen liittyvään raportointiin sekä kestäviin julkisiin hankintoihin. Lisäksi tietoisuutta kestävästä kehityksestä ja luontoa suosivista elintavoista tulisi lisätä kaikkialla.

Suomessa

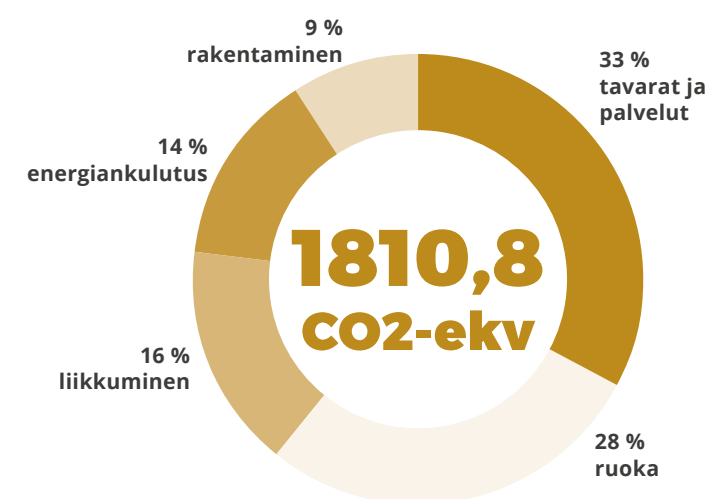
Suomessa kulutetaan selvästi enemmän raaka-aineita kuin EU-maissa keskimäärin ja Suomen materiaalin jalanjälki on asukasta kohden yksi maailman suurimpia. Kansantalous on materiaali-intensiivinen ja resurssitehokkuus sekä kiertotalous- ja kierrätysaste ovat matalia. Näihin haasteisiin pyritään vastaamaan kiertotalouden strategisen ohjelman sekä biotalouden kansallisen strategian keinoin. Kestäviä julkisia hankintoja edistetään Suomessa monitoimijayhteistyöllä ja hallinnon eri tasoilla, kuten kunnissa. Kestävä kehitys ja ekososiaalinen sivistys on sisällytetty opetukseen kaikilla koulutusasteilla.

Nykytila Tampereella

Kuntien rooli kulutuksen päästöjen vähentämisessä on merkittävä asukkaiden ja sidosryhmien kestävien valintojen tukemisessa. Vakiintuneen alueellisen päästölaskennan rinnalla on näin ollen tärkeää seurata kulutusperustaisia päästöjä, jotka kertovat alueen toimijoiden tavaroiden, palveluiden ja ruoan, muualla tapahtuvan liikkumisen sekä rakentamisen päästöistä. Suomen ympäristökeskuksen esittämän arvion mukaan olisi mahdollista saavuttaa 40–70 prosentin päästövähennys muuttamalla palveluiden ja tuotteiden kuluttamista vähähiilisemmäksi.

Tampereen kulutusperusteiset päästöt olivat vuonna 2024 asukasta kohden 7,1 tonnia (CO₂-ekv). Kuntakohtaisessa vertailussa Tampereen päästöt ovat suhteessa muita kaupunkeja pienemmät, mutta siitä huolimatta kaukana tavoitetasosta. Pariisin ilmastopimuksen tavoitteen saavuttamiseksi asukasta kohti lasketun päästötason tulisi olla 2,5 tonnia vuoteen 2030 mennessä. Suurin osa Tampereen kulutusperustaisista päästöistä syntyi vuonna 2024 tavaroiden ja palveluiden sekä ruoan kulutuksesta. Energian kulutuksen ja rakentamisen päästöt laskivat vuonna 2024. Laskennan tulokset ovat suuntaa antavia, sillä kaikista osa-alueista ei ole saatavilla kuntakohtaista dataa eikä jokaisen kunnassa tuotetun tuotteen tai palvelun jäljittäminen ole mahdollista.

Kulutuksen kasvihuonepäästöt Tampereella 2024



Kaupungin keskeiset toimet sekä organisaation että asukkaiden kestävä kulutuksen edistämiseksi liittyen kiertotalouteen, ruokaan, hankintoihin ja palveluihin sekä liikenteeseen sisältyvät osaltaan Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekarttaan. **Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelman (2022-2025)** avulla kaupunki on etsinyt uusia tapoja tukea asukkaita ja yrityksiä kestävä arjen rakentamisessa. Ohjelman kantavana ajatuksena on ollut että "Kukaan ei voi tehdä kaikkea, mutta jokainen voi tehdä jotakin". Ohjelman tulostulosten mukaan kuntalaisten tietoisuus, kiinnostus, osaaminen ja motivaatio ovat lisääntyneetkin kestävien elämäntapojen suhteen. Lisäksi kiertotalouden paikallinen liiketoimintaympäristö on parantunut.

Kulutuksen päästöistä kolmanneksi suurimman osan kattavat liikenteen päästöt, joista merkittävin päästöjen lähde on henkilöautoliikenne. Tamperelaiset valitsivat vuonna 2023 kulkutavakseen 59 prosentissa matkoja joko joukkoliikenteen, kävelyn tai pyöräilyn. Liikennejärjestelmää kehitetään kokonaisuutena kaikki liikennemuodot huomioiden. Kävely, pyöräily ja joukkoliikenne olosuhteita on parannettu erinäisten ohjelmien avulla. Autolla ajatut kilometrit ovat laskeneet Tampereella vuodesta 2021 ja joukkoliikenteen osuus on kasvanut selkeästi. Tästä huolimatta intensiivisellä joukkoliikennevyöhykkeellä

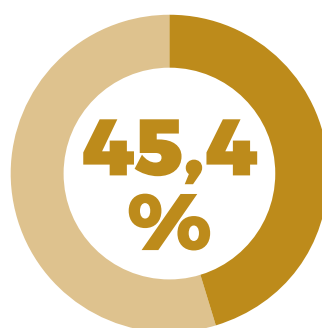
Erinäisten tapahtumien tukeminen, joissa kierretään esimerkiksi keräämässä roskia talven ja kevään jäljiltä olisi hyvä keino saada ihmiset ottamaan vastuuta omasta elinympäristöstään ja minua kiinnostaisi kovasti osallistua tällaiseen toimintaan.

Tampere-kysely kuntalaisille, kevät 2025



tehdään edelleen noin 40 prosenttia matkoista autolla, hyvistä kulkuyhteyksistä huolimatta.

Kansallisesti **heikko kohta ekologisen kestävyden edistämässä on kiertotalous**, jonka taso on korkeintaan eurooppalaista keskiarvoa. Myös Tampereella kiertotalous vaatii kehittämistä siitä huolimatta, että sekajätteen määrä on laskenut viime vuosien aikana. Kehitystyötä ohjaa vuonna

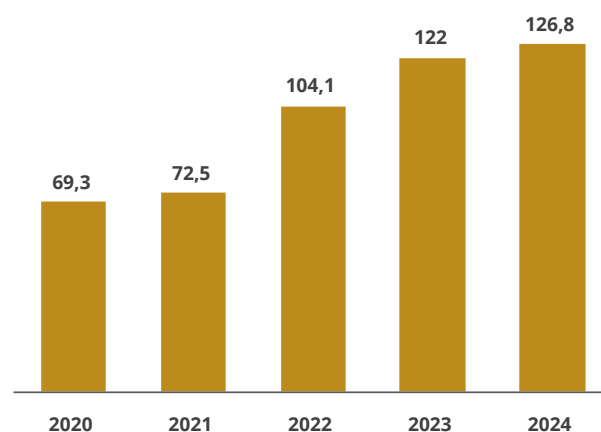


Tampereen yhdyskuntajätteen kierrätysaste on 45,4 %

tavoitteeseen käyttää kiertotalouskriteerejä 50 prosentissa infrarakentamisen hankinnoissa vuoteen 2035 mennessä nykyisen 20 prosentin sijaan. Lisäksi Tampereen kaupunki liittyi **päästöttömien työmaiden green deal -sitoumukseen**, jonka tavoitteena on vähentää työmailla syntyviä päästöjä pitkäjänteisten julkisten hankintojen avulla. Merkittäviä toimijoita konsernissa ovat tähän liittyen Tampereen Infra ja Tampereen Tilapalvelut.

Tampereen kaupunki laski yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kanssa Tampereen luontojalanjäljen luoden kaupungeille räätälöidyn laskentametselmän. Ensimmäinen laskenta perustuu vuoden 2021 hankintoihin ja palveluostoihin. **Suurimman osan kaupungin luontojalanjäljestä aiheutti vuonna 2021 elintarvikehankinnat** siitä huolimatta, että elintarvikehankintojen osuus on kaikista hankinnoista vain 3 prosenttia. Elintarvikkeiden luonto- ja hiilijalanjälki aiheutui suurimmaksi osaksi punaisesta lihasta ja maitotuotteista.

Joukkoliikenteen nousuja/asukas



2022 kaupunginhallituksen hyväksymä **kiertotaloussuunnitelma**, joka määrittää kehittämistyön painopistealueet sekä tavoitteet. Kiertotaloutta on edistetty esimerkiksi määrittämällä biojätteen kerääminen pakolliseksi yli 10 000 hengen taajamissa sekä lisäämällä kierrätysmahdollisuuksia ja tehostamalla muovijätteen sekä biojätteen keräämistä oppilaitoksista.

Infrarakentamisen päästöjä voidaan vähentää maa-ainesten hallinnalla, kuten niiden hyödyntämisellä syntypaikalla ja kierrättämisellä. **Tampere liittyi vuonna 2025 kiertotalouden green dealiin ensimmäisenä suurena kaupunkina** pyrkien täten edistämään infrarakentamisen ja talonrakentamisen kiertotaloutta. Sitoumuksella Tampere asettaa

Suurin osa Tampereen kaupungin elintarvikehankinnoista tulee Pirkanmaan Voimian tuottamista ruokapalveluista. Tampereen kaupungin päiväkodeissa, kouluissa, lukioissa ja ammattioppilaitoksissa **perusruoan rinnalla on tarjolla päivittäin kasvisvaihtoehto**. Kasvisruoan houkuttelevuutta on pyritty parantamaan ruokakasvatuksen avulla. Ruoan kulutuksen kestävyteen vaikuttaa olennaisesti myös ruokahävikki, jota seurataan Tampereen oppilaitoksissa. Vuonna 2023 Pirkanmaan Voimian palvelemissa kouluissa syntyi yhteensä 40 000 kg ruokahävikkiä.

Tamperelaisia kestävässä arjen valinnoissa tukee myös **Tampereen ilmasto- ja luonto-opas**. Tämä Ekokumppaneiden ylläpitämä palvelu sisältää asiantuntijoiden kokoamia vinkkejä kestäväan elämäntapaan ruokaan, asumiseen, energiaan, liikkumiseen, vapaa-aikaan ja hankintoihin liittyen. Kestävän elämäntavan periaatteet ovat myös tärkeä osa opetuksen sisältöä, toteutustapoja ja oppimateriaalien käyttöä. Myös Tampereen kirjastot tukevat kaupunkilaisten kestävyttä monin tavoin esimerkiksi lainaamalla niin kirjoja kuin musiikkivälineitä ja tiedottamalla asiakkaille kestävydestä. **Vuonna 2024 Tampereen kaupunginkirjastosta tehtiin 4,8 miljoonaa lainaa ja lainaavia asiakkaita oli enemmän kuin lähes 20 vuoteen, yhteensä 97 568.**

Kierrättää jätteet hyvin. Käytän aina julkisia liikennevälineitä, en enää omista autoa. Suosin kierrätystä kaikessa missä sitä on mahdollista toteuttaa. Koulujen ja päiväkotien jäljelle jäävän ruoan kierrättäminen sitä tarvitseville, ei roskeen.

Tampere-kysely kuntalaisille, kevät 2025



LUE LISÄÄ:

[Kiertotalous Tampereella](#)

[Kaupungin hankintojen luonto- ja hiilijalanjäljen laskeminen](#)

[Ekokumppanit Oy](#)



TAVOITE

Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan

Globaali tavoite

Tavoitteena on kasvihuonekaasupäästöjen nopea vähentäminen ilmastonmuutoksen hidastamiseksi ja vaikutusten lieventämiseksi. Maiden ja niiden kansalaisten ja instituutioiden kykyä sopeutua ilmastoon liittyviin riskitekijöihin ja katastrofeihin tulee parantaa. Lisäksi tavoitteena on tiedon, koulutuksen ja valmiuksien lisääminen ilmastonmuutokseen liittyen.

Suomessa

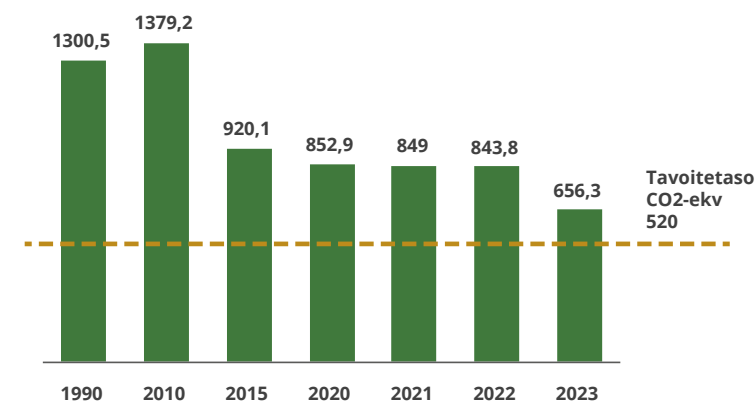
Suomen tavoite on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Ilmastolain avulla varmistetaan pitkän aikavälin ilmastopolitiikan johdonmukaisuus. Kuntien ilmastosuunnitelmavelvoite on poistettu ilmastolaista. Suomen ilmastopäästöt ovat vähentyneet merkittävästi etenkin teollisuudessa ja energiantuotannossa. Liikenteen, asumisen ja maatalouden päästövähennykset eivät saavuta nykytahdilla tavoitetasoa. Metsien hiilinielut ovat pienentyneet ja metsistä on tullut päästölähde lisääntyneiden metsähakkuiden ja metsien kasvun hidastumisen takia. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen on olennainen osa Suomen ilmastopolitiikkaa ja sitä edistetään kansallisen sopeutumis-suunnitelman tavoitteiden avulla.

Nykytila Tampereella

Ilmaston lämpeneminen on maailmanlaajuinen kriisi. Noin 80 prosenttia energiasta ja luonnonvaroista kulutetaan kaupungeissa. Tampereen tavoite on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä eli vähentää alueellisia kasvihuonekaasupäästöjä 80 prosenttia vuoden 1990 tasosta, ja jäljelle jäävä 20 prosenttia osuus päästöistä kompensoidaan. Uusimman vahvistetun päästölaskennan mukaan **Tampereen alueelliset ilmastopäästöt ovat puolittuneet (-50 %) vertailuvuodesta 1990 vuoteen 2023**. Asukaskohmainen päästövähennys on tätäkin suurempi, jopa 66 prosenttia. Asukasmäärän kasvu on siis pystytty ottamaan vastaan ilman päästöjen lisääntymistä.

Viime vuosina Tampereen päästökehitys on ollut oikeasuuntaista, poikkeuksena vuonna 2022 ilmastopäästöjä hetkellisesti kasvattanut energiakriisi, jolloin maakaasua jouduttiin korvaamaan öljyllä keskitetyssä energiantuotannossa. Kaukolämmön päästöt vähenivät kuitenkin vuonna 2023 aiempaa alemmalle tasolle kriisin väistyttyä. **Tämän hetken kehityskuvan mukaan päästötavoitteet saavutetaan suurimmilta osin Tampereella vuoteen 2030 mennessä.** Liikenteen päästöjen lasku on tosin hidastunut, mikä haastaa päästötavoitteeseen pääsyä. **Liikenteen päästöjen vähentäminen vaatii Tampereella lisätoimia** erityisesti henkilöautoliikenteen suhteen, sillä autoliikenne on liikenteen suurin päästölähde.

Hiilidioksidipäästöjen kehitys Tampereella
ml. teollisuuden päästöt, kt CO₂-ekv



Ilman hyvin voivaa ympäristöä ei ole edellytyksiä pitkäjänteiselle toiminnalle. Me tarvitsemme hyvin voivaa ympäristöä ja luontoa, jotta voimme elää.

*Tampereen kaupungin
henkilöstökysely, kevät 2025*

Päästöjen selvään viimeaikaiseen pienentymiseen ovat vaikuttaneet erityisesti Tampereen Energian vuonna 2022 käyttöönottatut kaukolämmön tuotannon uudet ratkaisut, joiden aikaansaama päästövähennys oli yksin noin 15 prosenttia. Tästä huolimatta **suurin osa Tampereen päästöistä syntyy yhä rakennusten lämmityksestä**. Ennakkotietojen mukaan päästöt pienentyivät edelleen myös vuonna 2024.

Tamperelaisten kuluttamisen ilmastopäästöt on selvitetty nyt kolmesti. Kulutuksen päästöt ovat laskeneet Tampereella, jota selittää lähinnä toistaiseksi energiankulutuksen tehostuminen ja energiantuotannon muutos vähäpäästöisemmäksi. Suurin osa kulutuksen päästöistä muodostuu ruoan ja liikenteen päästöistä. Lisäksi merkittävä osuus päästöistä syntyy yritysten tavara- ja palveluhankinnoista. On huomattava, ettei nykyisen hiilineutraaliustavoitteen mukainen kasvihuonekaasujen alueellinen päästölaskenta sisällä läheskään kaikkia tamperelaisten yhteisöjen ja asukkaiden kulutuksen välillisiä päästöjä (scope 3).

Hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen vaatii edelleen lisätoimia kaikilla sektoreilla. Päästövähennystavoitetta voidaan edistää luopumalla öljylämmityksestä, suosimalla kierrätettyjä rakennusmateriaaleja, minimoimalla rakennustarve sekä kehittämällä liikenneinfrastruktuuria. Kuluttajien päästöihin kunnat voivat vaikuttaa kannustamalla kuluttajia tekemään vähähiilisiä valintoja, kuten kannustamalla kasvispainotteiseen ruokavalioon ja liikkumaan kestäväillä kulkutavoilla. Lisäksi kaupunki viestii kestävästä kulutustottumuksista. Tätä työtä on tehty onnistuneesti mm. Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelman toimin.



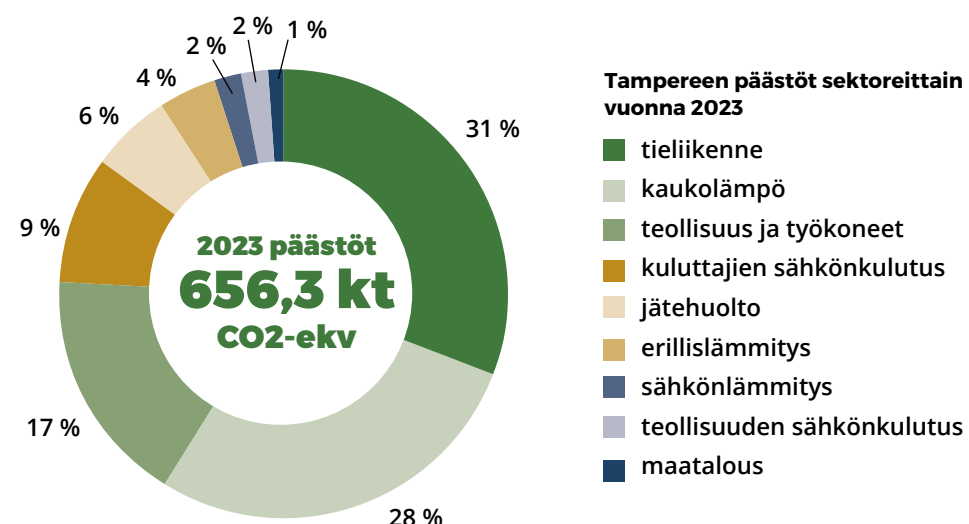
Tampere on tehnyt kunnianhimoista edelläkävijätyötä ilmastotyön johtamiseen ja toimeenpanoon liittyen ja mm. yhdistänyt ilmastotyön kaupungin talousarvioon ja tilinpäätökseen ilmastobudjetoinnin avulla. **Tampereen kaupungin ilmastotoimet on koottu Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartaksi**, jota päivitetään joka toinen vuosi. Vuonna 2024 tehdyn päivityksen myötä tiekartta sisältää lähes 400 toimenpidettä eri puolilta kaupunkiorganisaatiota. Tällä hetkellä suunnitelman mukaisesti etenee 84 % kaikista toimenpiteistä. Toimenpiteet ottavat huomioon johtamisen, kaupunkisuunnittelun, liikenteen, rakentamisen, energian, kuluttamisen ja kaupunkiluonnon. Tiekartan toimenpiteiden toteutumisesta voi seurata kaikille avoimessa Tampereen ilmasto- ja ympäristövahdissa. Tampere on mukana Euroopan unionin **”100 ilmastoneutraalia ja älykästä kaupunkia”** -missiossa ja saanut tekemästään ilmastotyöstä EU:n virallisen ilmastotyön tunnuksen keväällä 2024.

Ilmastomuutoksen hidastamiseen pitäisi panostaa enemmän, samoin luontokadon torjuntaan. Ne pitää huomioida kaikissa päätöksissä.

Tampere-kysely kuntalaisille, kevät 2025

Ilmastomuutoksen vaikutukset näkyvät Tampereella jo nyt, ja tulevaisuudessa niiden arvioidaan voimistuvan. Ilmastotyössä on yhä tärkeintä hillitä ilmastopäästöjä, mutta ilmasto- ja ympäristöolosuhteiden muuttumiseen täytyy myös sopeutua ja varautua. Tampereella on tehty erilaisia sopeutumisen toimia jo pitkään, mutta vuonna 2022 niitä alettiin keskitetysti koordinoida ja

koota. Myös ilmastomuutoksen sopeutumisen ja varautumisen toimet on koottu Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekarttaan. Tampereen ilmastomuutoksen riskien kartoittamisessa on selvitetty yhteiskunnan haavoittuvuuteen vaikuttavia tekijöitä sekä ilmentymistä kaupungin eri alueilla vuoden 2024



haavoittuvuusanalyysin avulla. Selvityksen myötä tunnistettiin haavoittuvimmat alueet ja kehityskohteet, joiden pohjalta muodostettiin toimenpide-ehdotukset.

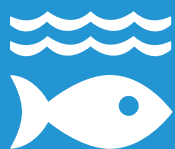
Pirkanmaan **suurimmat ilmastoriskit liittyvät lämpötilan rajuihin vaihteluihin**. Vuorokauden keskimääräisesti alin lämpötila on laskenut 0,6 astetta jakson 1991–2020 aikana, kun taas ylin lämpötila on noussut 0,6 astetta. Lisäksi **sademäärät ja rankkasateet ovat lisääntyneet, jonka myötä hulevesitulvien riski on kasvanut**. Tampereella merkittävimpiä riskejä ovat tulvat, rankkasateet, taudit ja tuholaiset, lajimuutokset sekä biodiversiteetin heikentyminen, myrskyt, hellejaksot ja kuivuus.

Lämpenemisen riskien kasvusta viestii lämpösaarekeilmiön alueella asuvien kuntalaisten määrä, joka on noussut vuodesta 2021 jopa 15 % ja **vuonna 2024 yhteensä 18 600 kuntalaista asui lämpösaarekeilmiön alueella**. Lisääntyneet sään ääri-ilmiöt vaikuttavat voimakkaimmin haavoittuviin ryhmiin, mikä lisää yhteiskunnan eri ryhmien eriarvoisuutta. Ilmastomuutokseen varautumisessa on näin ollen otettu Tampereella huomioon haavoittuvimmat ryhmät ja tunnistettu mahdolliset riskit. Väestön lisäksi ilmastomuutos vaikuttaa olennaisesti elinkeinoihin, rakennettuun ympäristöön ja ekosysteemeihin. Lämpötilojen nousu vaatii myös taloudellisia panostuksia, jotta ääri-ilmiöihin voidaan varautua. Toisaalta lämpötilojen nousu aiheuttaa taloudellisia menetyksiä eritoten maa- ja metsätaloudessa.

Enemmän kaupunkivihreää, puita, istutuksia ja puistoja. Kaupungit kuumenevat kesä kesältä enemmän kun kaikkialla on vain asfalttia pintamateriaalina. Kasvihuoneilmiö kaupungissa on otettava huomioon jo kaavoituksessa.

Tampere-kysely kuntalaisille, kevät 2025

[Ilmastotyö Tampereella](#)
[Tampereen ilmastopäästöt](#)
[Kaupungin ilmastotoimenpiteiden seurantapalvelu Ilmastovahti](#)



Minulle hyvä Tampere on elinkelpoinen sekä luonnolle että ihmisille. Vihreää on paljon ja vesistöt ovat kunnossa, että pääsen rauhoittumaan luontoon.

Tampere-kysely

TAVOITE

Säilyttää meret ja merten tarjoamat luonnonvarat sekä edistää niiden kestävää käyttöä

Globaali tavoite

Tavoitteena on merten ja merenalaisen elämän säilyttäminen sekä vesistöjen kestävä käyttö. Tavoitteen mukaisesti tulee ehkäistä ja vähentää merten saastumista mm. jätteiden ja ravinnekuormituksen vuoksi sekä suojella ja ennallistaa vesiekosysteemejä. Kalastusta sääntelemällä ja lopettamalla haitallinen kalastus voidaan palauttaa kalakannat kestäväälle tasolle.

Suomessa

Suomen haasteena on Itämeren rehevöityminen ja saastuminen, joka johtuu mereen päätyvästä ravinnekuormituksesta ja haitallisista aineista. Itämeren vedenalaisissa luontotyypeissä on useita uhanalaisia, haavoittuvia tai taantuneita. Kalakannoissa on tapahtunut viime vuosina heikentymistä, jonka vuoksi kalastuksen säätelytoimia on kiristetty. Suomi on saavuttanut omilla merialueillaan Agenda 2030:n mukaisen 10 prosenttia suojelualuetavoitteen ja on sitoutunut luonnonsuojelualueiden määrän maailmanlaajuiseen kasvattamiseen 30 prosenttiin sisävesi- ja merialueet mukaan luettuna.

Nykytila Tampereella

Tampereen kaupunkialue on vesistöineen osa laajaa Itämereen laskevaa Kokemäenjoen vesistöaluetta. **Paikallisen vesiensuojelutyön ja ilman kautta tapahtuvan kuormituksen hillinnällä vaikutetaankin valuma-alueen kautta myös Itämeren tilaan.** Tavoitteena on, että vesistöt säilyvät elinvoimaisina ja puhtaina myös tuleville sukupolville.

Järvet hallitsevat Tampereella monin paikoin maisemaa ja **Tampereen 160 järveä tarjoavat kaupunkilaisille tärkeitä virkistysmahdollisuuksia vuoden ympäri.** Kesäisin uidaan, veneillään ja melotaan, matkailaan, kalastetaan tai virkistytään muulla tapaa vesistöjen äärellä. Jäätäneet vesistöt kutsuvat ihmisiä liikkumaan ja nauttimaan kaupungista talvisin. Tampereella on

34 uimarantaa, joiden veden laatua ja lämpötilaa valvotaan säännöllisesti kesäkuusta elokuuhun kestävä uimakauden aikana. Kaupunki vuokraa lisäksi asukkailleen paikkoja veneiden säilytykseen ranta-alueilta.

Säännöllisessä ekologisen tilan seurannassa on Tampereella yhteensä 64 järveä ja lampea. Seuranta on tehty 1980-luvulta saakka, kun yhdyskunnan jätevesien pahasti saastuttamat järvet alkoivat toipua. Tampereen alueen **vesistöjen ekologinen tila on nykyisin pääosin hyvä myös Tampereen suurimmissa järvissä, Näsijärvessä ja Pyhäjärvessä.** Pienempien järvien tila vaihtelee erinomaisesta huonoon. Järvien ekologista tilaa heikentää erityisesti ravinnekuormitus, joka aiheutuu asutuksen jätevesistä, maa- ja metsätaloudesta sekä keskustan hulevesistä. Rakentaminen kuormittaa vesistöjä erityisesti kantakaupungissa. Vesistöjen ja pienvesien eliöstön, kuten kalojen, pohjaeläinten ja vesikasvillisuuden, tilaa seurataan myös ohjelmoidusti.

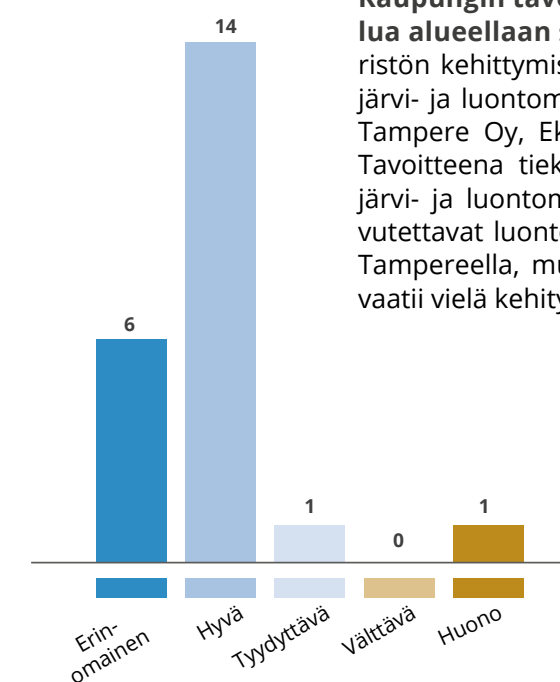
Tampereelle vuonna 2025 valmistuva uusi keskuspuhdistamo tulee tehostamaan jätevedenpuhdistusta Tampereella ja vähentämään Tampereen alapuolisten vesistöjen kuormitusta, jolloin myös vesistöjen virkistyskäyttöarvo nousee. **Tampere on myös viime vuosina kehittänyt hankeyhteistyössä luontopohjaisia järjestelmiä hulevesien viivyttämiseen ja puhdistamiseen viheralueiden hulevesialtaissa ja kosteikoissa.** Tampereen kaupungin päivitetty hulevesiohjelma hyväksyttiin vuonna 2023.

Ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen ja kaupunkirakenteen tiivistyminen uhkaavat vesistöjä ja vedenalaista elämää Tampereella. Läpäisemättömien pintojen lisääntyminen ja veden nopea kerääminen ja johtaminen katoilta ja asfaltilta muuttaa luontaista paikallista vedenkiertoa ja vesien kulkeutumista merkittävästi. Ilmastonmuutoksen aiheuttamat kasvavat sademäärät näkyvät kaupungissa huonosti imeytyvinä hulevesitulvina ja aiheuttavat taloudellisia vahinkoja, eroosiota sekä vesistöjen haitta-aine- ja ravinnekuormitusta.

Hyvinvoivat järvet ja pienvesistöt tukevat kaupungin vetovoimaa ja luonnon monimuotoisuutta ja ovat arvokas osa kaupungin ekologista sini-viherverkostoa. Luonto- ja järvimatkailu on keskeinen osa tamperelaisen elämystalouden kokonaisuutta ja luontaisia vahvuuksia. Kokonaisuuteen kohdistuu paljon kestävyiden kehitystyötä, mikä tukee osaltaan myös Tampereen matkaa kohti hiilineutraaliutta. Vesistöillä on myös merkittävä rooli Tampereen asemassa maailman sauna-pääkaupunkina ja monesta kaupungin yleisestä saunasta pääsee virkistytymään järvessä.

Kaupungin tavoitteena on vahvistaa järvi- ja luontomatkailua alueellaan sekä vauhdittaa tälle otollisen liiketoimintaympäristön kehittämistä. Työn jatko kehittämisen pohjaksi on laadittu järvi- ja luontomatkailun tiekartta, jota toteuttavat yhdessä Visit Tampere Oy, Ekokumppanit Oy ja kaupungin Satamatoimisto. Tavoitteena tiekartassa on tehdä Tampereesta vetovoimainen järvi- ja luontomatkailun kohde sekä varmistaa kestävästi saavutettavat luontokohteet. Järvi- ja luontomatkailu on lisääntynyt Tampereella, mutta tätä koskevan kokoavan tiedon raportointi vaatii vielä kehitystyötä.

Tampereen järvien ekologinen tila, lukumääräjakauma (kpl)



LUE LISÄÄ:

[Vesiensuojelu Tampereella](#)
[Tampereen järvi- ja luontomatkailun tiekartta](#)
[Saunapääkaupunki Tampere, Visit Tampere Oy](#)

Virtavedet, joiden ekologinen tila on hyvä tai parempi

56,2%



TAVOITE

Suojella ja ennallistaa maaekosysteemejä, edistää niiden kestävää käyttöä ja pysäyttää monimuotoisuuden häviäminen

Globaali tavoite

Tavoitteena on suojella ja ennallistaa maaekosysteemejä ml. metsät ja maaperä, ja edistää niiden kestävää käyttöä. Tavoitteena on ryhtyä kiireellisiin ja merkittäviin toimenpiteisiin luontaisten elinympäristöjen turmeltumisen vähentämiseksi, luonnon monimuotoisuuden katoamisen pysäyttämiseksi, vieraslajien torjumiseksi ja uhanalaisten lajien suojelemiseksi. Lisäksi tavoitteena on taistella aavikoitumista vastaan.

Suomessa

Maaekosysteemien kestävä käyttö on integroitu Suomessa lainsäädäntöön ja erilaisiin suunnitelmiin, mutta toimet tavoitteiden saavuttamiseksi eivät ole olleet vielä riittäviä. Suomi on sitoutunut Kunming-Montrealin maailmanlaajuisen luonnon monimuotoisuuskehityksen tavoitteiden sekä EU:n biodiversiteettistrategian ja ennallistamisasetuksen toimeenpanoon. Luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi on tehty toimia, mutta toimien tehostamista ja lisäpanostuksia tarvitaan. Metsien ja muun luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluita turvaavia toimintaohjelmia jatketaan ja kehitetään edelleen.

Nykytila Tampereella

Luonnon monimuotoisuus heikentyy ihmistoiminnan vuoksi ennennäkemättömä vauhtia myös suomalaisilla kaupunkialueilla. Kasvava huoli luonnon tilasta niin globaalisti kuin paikallisesti nosti **luonnon monimuotoisuuden ja muut luontoteemat vahvasti** keskusteluun Tampereella valtuustokauden 2021–2025 kynnyksellä. Kaupungin kasvu, ilmastonmuutos ja maankäytön paineet uhkaavat luonnon monimuotoisuutta eli elonkirjoa. Euroopan uni-

onin ennallistamisasetus tuo uusia velvoitteita luonnon turvaamiseen myös kaupungeissa ja ohjaa tekemään luonnon tilaa parantavia toimia.

Paikallisen ihmistoiminnan vaikutukset näkyvät luonnossa sekä Tampereella että myös Suomen rajojen ulkopuolella. Valtaosa Tampereen kaupungin hankintaketjujen aiheuttamasta luontojalanjäljestä syntyy Suomen ulkopuolella ja maankäytön osalta jopa **96 % luontovaikutuksista kohdistuu muualle kuin Suomeen**. Vuonna 2021 suurimmat maan- ja vedenkäytön sekä saasteiden aiheuttamat vaikutukset kohdistuivat Tampereen osalta Venäjälle, Kiinaan sekä Intiaan. Venäjän Ukrainaan kohdistuvan hyökkäyssodan myötä Venäjältä tehty hankinnat ovat pienentyneet olennaisesti.

Tampereen kaupunki pyrkii vaalimaan luonnon monimuotoisuutta kasvavassa kaupungissa ja tiivistävässä kaupunkirakenteessa myös suojelualueiden ulkopuolella ja kaupunkilaisten lähiympäristössä. Tätä työtä ohjaa **vuonna 2022 hyväksytty Tampereen luonnon monimuotoisuuden ohjelma** (LUMO-ohjelma). Luonnon monimuotoisuutta on mahdotonta mitata kokonaisuudessaan, joten strategiset mittarit perustuvat luonnon monimuotoisuudesta yksinkertaistettuna kertoviin indikaattoreihin. Luonnon monimuotoisuuden tilasta mahdollisimman todenmukaisesti kertovien indikaattorien ja mittarien kehittäminen on osa LUMO-ohjelman toimenpiteitä.

Metsät ja viheralueet ovat tärkeä osa tamperelaisten arjen virkistytymistä ja olennainen osa koko kaupungin maisemia. Kaupungin virkistys- ja viheralueiden retkeilykäyttö on ollut selkeässä kasvussa ja **Tampereen nuotiopaikoilla kävi vuonna 2024 yhteensä noin 220 000 kävijää**. Tampereen kaupungilla on merkittävä rooli alueen metsien ja viheralueiden hoidossa, sillä kaupunki omistaa metsiä noin 7500 hehtaaria. Huomattava osa, noin 3800 hehtaaria, sijaitsee kantakaupungissa, hyvin lähellä asutusta, ja on ensisijaisesti virkistyskäyttöön varattuja alueita eli lähi-, ulkoilu- ja retkeilymetsiä. Kaupungin omistamien metsien hoitoa ja käyttöä ohjaa **Metsien hoidon toimintamalli 2022–2030**. Hoidon ja käytön tavoitteena on monikäyttöinen, monimuotoinen, turvallinen, elämyksellinen ja hyvinvointia edistävä sekä ilmastonmuutosta hillitsevä ja siihen sopeutuva metsäluonto.

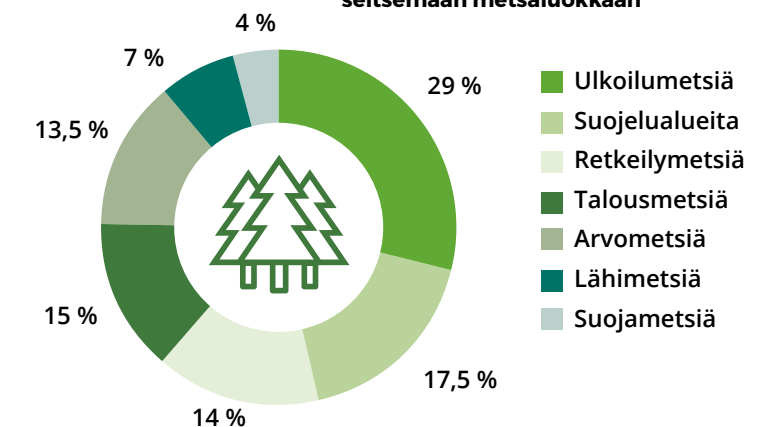
LUMO-ohjelman toimenpiteiden määrä:

112

Viheralueiden pinta-ala asukasta kohti (m²)

2022	243,5
2023	238,8
2024	229,3

Kaupungin metsät on luokiteltu seitsemään metsäluokkaan





Olennaista on myös **torjua haitallisia vieraslajeja**, jotka leviävät herkästi ja valtaavat elintilaa alueelle tyypilliseltä kasvillisuudelta. Tampereen kaupunki torjuu alueillaan haitallisia vieraslajeja mutta tarvitsee siinä myös asukkaiden ja yhdistysten apua ja opastaa tässä työssä. **Osana uhanalaisten luontotyyppien suojelua Tampereen kaupunki on suojellut arvokkaita luontokohteita** esimerkiksi ennallistamalla suoalueita ja arvokkaita luontotyyppisiä. Lisäksi kaupunki on selvittänyt alueiden hoitotarpeita ja ottanut lepäkotit sekä liito-oravat huomioon kaavoituksessa.

LUMO-ohjelman toimenpiteiden lisäksi kaupunki edistää luonnon monimuotoisuutta jakamalla avustuksia yhdistyksille ja yhteisöille. Vuosittain haettava avustus on tarkoitettu yhteisöille tai yksityisille henkilöille hankkeisiin, jotka edistävät ympäristönsuojelua, luonnonhoitoa tai luonnon monimuotoisuutta **Vuonna 2025 avustuksia myönnettiin yhteensä runsaat 7500 euroa**. Useat avustusta saaneet yhdistykset torjuvat vieraslajeja kuten jättipalsamia, komealupiinia ja espanjansiruetanaa. Avustusta saaneet suunnittelevat myös järjestävänsä perinnebiotoopin hoitotalkoita, ympäristötietoisuutta lisäävän tapahtuman, ympäristötaideprojektin, roskakävelyitä ja vieraslajien tunnistustyöpajoja.

Vuonna 2024 **Tampere järjesti Suomen ensimmäisen Kaupunkien luontofoorumin** luontokadon torjumiseksi. Suomen 10 suurimman kaupungin johtajat sitoutuivat yhdessä vahvistamaan luonnon monimuotoisuutta konkreettisilla ja mitattavilla toimilla sekä näyttämään esimerkkiä muille kaupungeille. Tämä kymmenen kaupungin julkilausuma kytkeytyy Kunmingin-Montrealin maailmanlaajuiseen biodiversiteettikehykseen sekä EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteiden toteuttamiseen, joiden mukaan luontokato on pysäytettävä vuoteen 2030 mennessä ja käännettävä elpymisuralle.

LUE LISÄÄ:

[Luonto- ja ympäristötyö Tampereella](#)

[Kaupungin luontotoimenpiteiden seurantapalvelu Ympäristövahti](#)

[Kaupunkien julkilausuma](#) luontokadon pysäyttämiseksi ja luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi



Toivoisin, että Tampereella palautettaisiin osa ihmisen käyttöön "vallatuista" alueista luonnolle. Esimerkiksi kotini vieressä lintujen suosima kumpu jyrättiin kaljuksi, eikä enää kuule linnunlaulua samalla tavalla. Ennen jyräämistä tulisi punnita todella tarkkaan seuraukset.

Tampere kysely kuntalaisille, kevät 2025



Tampereen kaupunki-ympäristössä on yhteensä

43

pesivää lintulajia





TAVOITE

Edistää rauhaa ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita

Globaali tavoite

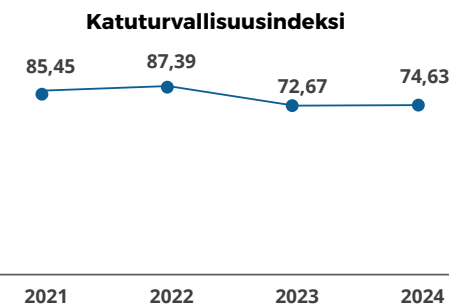
Tavoitteena on parantaa yhteiskuntien rauhanomaisuutta, oikeuspalveluiden saatavuutta ja rakentaa vastuullisesti toimivia ja läpinäkyviä instituutioita kaikilla tasoilla. Alatavoitteita kohdistuu mm. kaikkien väkivallan muotojen vähentämiseen, yhtäläisten perusoikeuksien ja oikeusturvan edistämiseen, korruption ja lahjonnan kitkemiseen sekä kaikkia osallistavan ja edustuksellisen päätöksenteon varmistamiseen.

Suomessa

Suomen yhteiskunnallinen vakaus on hyvä ja suomalainen oikeusvaltio on vankalla pohjalla. Kansainvälisissä tutkimuksissa ja vertailuissa Suomessa arvioidaan olevan maailman parhaiten toimiva hallinto ja Suomen olevan yksi maailman vähiten korruptoituneista maista. Rikosten kokonaismäärä on ollut pääosin laskusuuntainen viime vuosikymmeninä. Lapsiin ja nuoriin kohdistuvan väkivallan määrä on kuitenkin lisääntynyt viime vuosina. Lisäksi lasten ja nuorten osuus kaikista rikosepäillyistä on kasvussa. Ihmiskaupan, josta ennen kaikkea pakkotyön, määrä on kasvanut merkittävästi, mutta sitä myös tunnistetaan paremmin. Tunnistettujen rikollisryhmien määrä on kasvanut Suomessa voimakkaasti viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana.

Nykytila Tampereella

Kansainväliset kriisit ja geopoliittinen epävarmuus heijastuvat paikalliseen turvallisuuteen. Toisaalta tamperelaisten turvallisuuden tunteeseen vaikuttavat olennaisesti paikalliset ilmiöt, kuten päihteiden käyttö, häiriökäyttäytyminen, hyvinvoinnin polarisaatio ja kriittisen infran sekä teknologiaan liittyvien riskien kasvu. Tampereen katuturvallisuusindeksi sekä asuinalueen-



sa turvalliseksi kokevien määrä ovat hieman laskeneet. Katuturvallisuus on kuitenkin Tampereella hyvällä tasolla muihin isoihin kaupunkeihin verrattuna. Lisäksi **suurin osa (77 %) kaupunkilaisista kokee asuinalueensa turvalliseksi**. Turvallisuuskyselyyn 2024 vastanneet nostivat huolenaiheiksi häirinnän, syrjäytymisen, rasismien, suvaitsemattomuuden, poliittiset ääriliikkeet ja ilkeiden.

Huolestuttavaa on **lasten ja nuorten tekemien rikosten lukumäärän selkeä kasvu**. Erityisesti nuorten muodostamat katujengit ovat nostaneet Tampereella päätään. Poliisin tietoon tulleiden lasten seksuaalisten hyväksikäyttöjen määrä on kasvanut vuodesta 2021. On kuitenkin huomattava, että iso osa lapsiin ja nuoriin kohdistuvista seksuaalirikoksista jää selvittämättä rikosten arkaluotoisuuden takia. Kouluterveyskyselyn mukaan seksuaalista ehdottelua ja ahdistelua kokeneiden määrä on kasvanut kaikilla luokka-asteilla. Kehitystä selittää osittain julkisen keskustelun nousu, joka on lisännyt ilmoitusalttiutta. Lisäksi **huumeiden käyttö on lisääntynyt** Tampereella selvästi vuoteen 2021 verrattuna jätevesitutkimuksessa havaittujen pitoisuuksien perusteella.

Liikenneonnettomuuksien kokonaismäärä on tasaisesti laskenut Tampereella 2000-luvulla. **Loukkaantuneiden sekä kuolemaan johtaneiden liikenneonnettomuuksien määrä on säilynyt kuitenkin ennallaan viimeisten viiden vuoden ajan**. Aukkaat kokevat liikkumisympäristönsä usein onnettomuustilastoja turvattommaksi. Jalankulkijat ja pyöräilijät kokevat ajonopeudet merkittävimmäksi turvattomuuden tunteen aiheuttajaksi ja turvallisuuskyselyn vastausten perusteella selkeä enemmistö kannattaa liikenteen nopeuksien rauhoittamista asuinalueilla. Lisäksi esimerkiksi Tampere-kyselyssä korostui sähköpotkulautojen aiheuttama turvattomuuden tunne.

Tampereella on tehty pitkäjänteistä työtä turvallisuuden eteen ja vuosien aikana on luotu toimivat sekä systemaattiset toimintamallit eri tilanteisiin. **Varautumisen ja turvallisuuden vahvistaminen perustuu laajaan ja toimivaan yhteistyöhön** muiden suurimpien kaupunkien sekä keskeisten sidosryhmien kanssa (puolustusvoimat, kaupunkikonsernin eri toimijat, hyvinvointialue, poliisi, järjestöt ja yksityisen sektorin toimijat). Lisäksi Tampereen kaupunki varautuu turvallisuushkiin kaupungin turvallisuussuunnitelman toimenpiteiden avulla.

Osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen ovat kaupungin perustehtäviä. Osallisuus onkin läpileikkaava teema kaupungin toiminnassa ja näkyy laajasti erilaisissa suunnitelmissa. Tämän lisäksi kaupungilla on osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelma, joka pyrkii vahvistamaan ja kehittämään asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia sekä edistämään yhteisöllisyyttä. Tällä hetkellä kaupunki tarjoaa monenlaisia mahdollisuuksia osallistua kaupungin toimintaan esimerkiksi kyselyiden, palautteen ja keskustelutilaisuuksien avulla. Lisäksi vaikuttamistoimielimet tuovat erilaisia näkökulmia kaupungin päätöksentekoon, ja kaupunki tukee asukkaiden sekä yhteisöjen omaehtoista toimintaa avustuksilla sekä toimimalla yhteisöjen kumppanina.

Valtaosa kuntalaisista tietää jonkin tavan, jolla on mahdollista vaikuttaa kaupungin toimintaan. Tunnetuimpia tapoja ovat äänestäminen, palautteen antaminen, kansalaisaloite sekä keskustelutilaisuudet. Lisäksi aiempaa useampi lapsi ja nuori kokee, että heillä on hyvät vaikuttamismahdollisuudet koulussa. Vuoteen 2021 verrattuna aiempaa harvempi kokee voivansa

Turvallisuuteen tulee kiinnittää huomiota, hyvin usein törmää esimerkiksi huumekauppaan ihan keskellä päivääkin. Tässä tullaan jälleen hyvinvoinnin edistämiseen, sillä päihdeongelmat ovat monesti seurausta alun perin jonkinlaisesta pahoinvoinnista.

*Tampere-kysely kuntalaisille
kevät 2025*

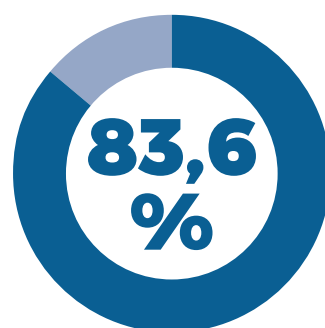
kuitenkin vaikuttaa asuinalueensa kehittämiseen. Tampereen **kuntavaa-
lien äänestysprosentti pysyi vuonna 2025 samalla tasolla vuoteen
2021 verrattuna** ja oli 56,8 prosenttia. Ennakkoääniä annettiin 2025 yh-
teensä 33,4 prosenttia. Mitätöityjä ääniä oli niin Tampereella kuin koko
Suomessa huomattavasti enemmän kuin aiempina vuosina. Tampereen
vuonna 2025 valituista valtuutetuista 52 prosenttia on naisia ja 40 pro-
senttia uusia valtuutettuja.

Tampereen kaupungin henkilöstömäärä oli
vuoden 2024 lopussa 8 809 henkilöä. Työn-
tekijäkokemuskyselyjen perusteella Tampe-
reen kaupungin vahvuuksia ovat erityisesti
henkilöstön korkea osaamistaso ja esihenki-
löiden luottamus työntekijöitä kohtaan. Viime
vuodet ovat kuitenkin vaatineet henkilöstöl-
tä poikkeuksellisen paljon venymistä sekä
jatkovaa uuden opettelua. Tästä huolimatta
**kuntalaisten asiakaskokemus kaupungin
palveluista on pysynyt hyvällä tasolla, ja
asioinnin sujuvuus on kehittynyt myön-
teisesti.**

Valtuustokauden aikaiset suuret muutokset ja
epävarmuus ovat vaikuttaneet myös kaupun-
gin talouteen. Kaupungin talous on ollut ylijää-
mäinen ja palvelutasoa on pystytty parantamaan,
jonka ovat mahdollistaneet ulkoiset tekijät, kuten
valtion koronatuotet sekä kertaluonteiset omaisuu-
den myynnit. Kaupungin kasvaessa investointita-
so on ollut korkea ja tulevien vuosien haasteena
on, ettei kaupungin tulo-rahoitus riitä investoin-
tien rahoittamiseen. Tämä **uhkaa lisätä kau-
pungin velkaantumista ja vaatii talouden
tasapainottamistoimia.** Vuonna 2024 Tampe-
re pystyi nostamaan tarvitsemansa lainamäärän
vastuullisten rahoitustuotteiden kautta. Nämä
vihreän rahoituksen lainat ovat edullisempia kuin
perinteiset lainat, ja niiden saaminen ja lainakri-
teerien täyttäminen edellyttää monien yksiköiden
yhteistyötä ja tietoja kestävän kehityksen kritee-
rien täyttymisestä.

Terveellä taloudella
suunniteltuun tulevaisuuteen
osaamiseen nojautuen.
Toimiva älykaupunki, jossa
digitaaliset järjestelmät
pelaavat yhteen ihmistä
palvellen.

*Tampereen kaupungin
henkilöstökysely,
kevät 2025*



arvioi asioinnin
Tampereen kaupungin
palveluissa olevan
hyvin tai erittäin
sujuvaa

LUE LISÄÄ:

[Tampereen kaupungin turvallisuussuunnitelma](#)
[Osallisuus ja vaikuttaminen Tampereella](#)
[Toiminnan ja talouden seuranta](#)





TAVOITE

Tukea vahvemmin kestävän kehityksen toimeenpanoa ja globaalia kumppanuutta

Globaali tavoite

Tavoitteena on tukea kestävän kehityksen toimeenpanoa rakentamalla tehokkaita julkisen ja yksityisen sektorin sekä kansalaisyhteiskunnan välisiä kumppanuuksia, erityisesti globaalisti mutta myös muilla tasoilla. Kansainvälisen yhteistyön avulla voidaan parantaa kaikkien mahdollisuuksia kestävään kehitykseen ja kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.

Suomessa

Suomi on aktiivinen jäsen globaalissa ja monenkeskisessä yhteistyössä. Huolimatta Suomen sitoutumisesta YK-suosituksen mukaiseen kehitysrahoituksen 0,7 prosentin BKT-tasoon, tavoitteeseen ei ole päästy ja julkisen talouden menoleikkauksia on kohdennettu edelleen kansainväliseen kehitysyhteistyöhön. Kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanon tuki on kuitenkin sisällytetty poikkileikkaavasti kehitysyhteistyöohjelmiin ja -hankkeisiin ja Suomella on vakiintunut toimintamalli tehdä laaja-alaista yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa kehitysyhteistyön ja kehityspolitiikan eri osa-alueilla. Suomi vaikuttaa EU:n kautta monenkeskisiin kauppaneuvotteluihin tavalla, joka edistää kehittyvien maiden integroitumista kansainväliseen kauppajärjestelmään ja huomioi köyhimpien maiden erityistarpeet.

Nykytila Tampereella

Eritasoiset kumppanuudet ja yhteistyö ovat Tampereelle tärkeitä ja luontainen tapa toimia. Kaupunki edistää hyvinvointia, elinvoimaa ja kestävää kaupunkikehitystä monipuolisilla kumppanuuksilla paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Viime aikoina muuttunut kansainvälinen toimintaympäristö on tuonut myös Tampereelle monia taloudellisia, teknologisia, poliittisia,

sosiaalisia ja turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia. Teknologiasodan kiihtyminen, koronapandemian vaikutukset globaaleihin arvoketjuihin ja talouteen sekä Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan vaikutukset Euroopan turvallisuuteen ovat nopeasti muuttaneet kansainvälisen järjestelmän dynamiikkaa. **Kaupunkien kansainvälisen toimijuuden ja roolin myös kestävyystyössä voidaan nähdä vahvistuneen** entisestään tämän myötä. Monet globaalit ilmiöt kirittävät kilpailua osaajista ja teknologiasta, jolloin menestyäkseen myös kaupungit ovat entistä riippuvaisempia kansainvälisestä näkyvyydestä ja onnistumisista. Tampere tarvitsee osaajia, vientiä ja investointeja sekä innovatiivisuutta, jotta se on myös jatkossa edelläkävijä.

”Tulevalla valtuustokaudella on keskeistä hyvä yhteistyö eri tahojen, erityisesti järjestöjen ja hyvinvointialueen, kanssa.

Tampereen kaupungin henkilöstökysely, kevät 2025

I see challenges in getting the people who live here to care about our environment and future more and working together towards a sustainable future.

Tampere-kysely kuntalaisille, kevät 2025

Kuntien tehtäväkentän viimeaikaisten muutosten myötä **yhä suurempi osuus kuntalaisten palveluista tuotetaan yhteistyössä erilaisilla yhdyspinoilla** eli yhteistyössä niin muiden kuntien ja kansallisten toimijoiden, kuin yritysten, järjestöjen ja asukkaiden kanssa. Tampereen kaupunki myöntää tällaisen toiminnan järjestämiseen vuosittain rahallisina avustuksina yli 25 miljoonaa euroa sekä tarjoaa tiloja toimijoiden käyttöön. Avustukset ovat pysyneet kutakuinkin samalla tasolla viime vuodet. Avustusten vuosittaisiin määriin vaikuttavat kuitenkin suuret yksittäiset avustukset esimerkiksi kulttuurilaitoksille. Lisäksi osa sosiaali- ja terveydenhuollon avustuksista on siirtynyt Pirkanmaan hyvinvointialueen jaettavaksi.

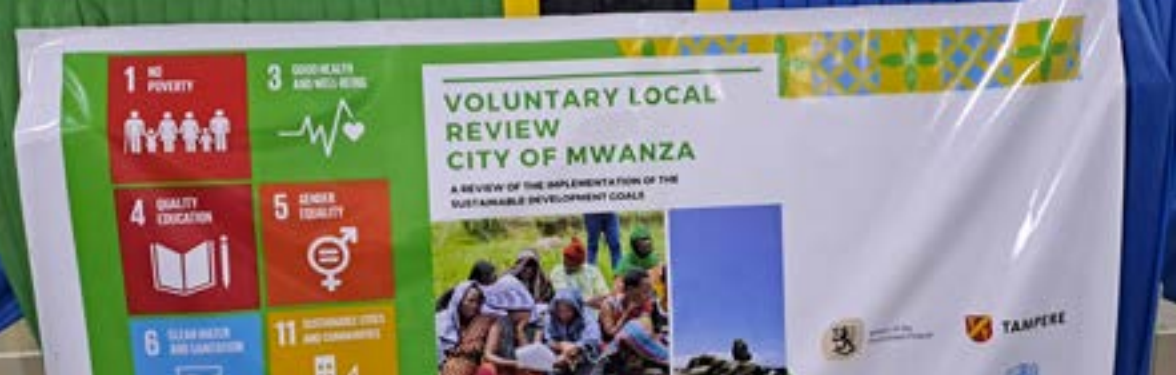
Vuonna 2024
Tampereen kaupunki myönsi

yli 25 milj. €
rahallisia avustuksia eri toimijoille

Yleisavustuksilla tuetaan esimerkiksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, kulttuuria, liikuntaa sekä lasten ja nuorten harrastamista. Kohdeavustuksia voi puolestaan saada kertaluonteisen, yksittäisen tapahtuman, projektin tai hankkeen toteuttamiseen. Tampereen kaupunki voi myöntää myös apurahoja mm. tamperelaisille ammattitaiteilijoille sekä opiskelijoille ja vähävaraisille sekä avustuksia mm. työllisyyden edistämiseen, audiovisuaalisten tuotantojen tukemiseksi sekä uusien hissien rakentamiseen tai yksityisteiden korjaukseen.

Tampereen kaupungin kansainvälisen toiminnassa keskiössä on ollut luontevasti **yhteistyö ja vaikuttaminen EU-tasolla**. Temaattisen verkostoyhteistyön lisäksi kaupunki hyödyntää laajasti erilaisia EU:n rahoitusohjelmia ja niiden teemoja. Rahoitusohjelmakaudella 2021–2027 projektirahoitusta on haettu ja saatu tähän mennessä erityisesti ilmastonmuutoksen hillinnän ja varautumisen, digitalisaation ja älykaupunkikehityksen, työllisyyden ja osaamisen vahvistamisen sekä kansainvälisen liikkuvuuden teemoissa. Tampereen ja Pirkanmaan EU-toimisto Brysselissä palvelee alueen yrityksiä, elinkeinoelämän järjestöjä, kuntia, korkeakoulu yhteisöä ja muita sidosryhmiä EU-vaikuttamisessa, kumppanuuksissa, rahoituksessa ja ajankohtaisen tiedon välittämisessä.

Tampereen kaupunki on jäsenenä useissa **kestävää kehitystä osaltaan edistävässä kaupunkiverkostoissa** ja pyrkii osallistumaan niiden toimintaan tavoitteellisesti ja aktiivisesti. Kaupunki on viime vuosina liittynyt myös uusiin verkostoihin, järjestöihin ja aloitteisiin mm. kaupunkiturvallisuuden,



terveellisen kaupunkiympäristön, kestävän ruokajärjestelmän edistämisen, kulttuurin ja museoiden sekä tapahtumien teemoissa. Tampereen kaupungilla on myös **18 ystävyyskaupunkia** eri puolilla maailmaa, enimmäkseen Euroopassa.

Venäjän hyökkäyssodan myötä **Tampere on osoittanut tukensa ystävyyskaupunki Kiovalle** sekä laajemmin myös Ukrainalle, tekemällä raha- ja tarvikelahjoituksia. Vuonna 2024 Tampere ja Kiova juhlivat yhteistyönsä 70-vuotista juhlavuotta, jonka kunniaksi Tampereella järjestettiin erilaisia tapahtumia ja huomionosoituksia, ja raitikan kuvituksena oli kiovalaisten taidekoululaisten taidetta. Vuonna 2025 Tampereen kaupunki ja Tampereen Kaupunkiliikenne Oy lahjoittivat neljä käytöstä poistettua bussia Ukrainaan. Lisäksi busseihin pakattiin esimerkiksi generaattoreita ja sairaalatarvikkeita.

Tampere on ollut vuodesta 2022 lähtien yhtenä toimijana mukana Suomen ympäristöministeriön ja YK:n asuinyhdyskuntaohjelma UN-Habitatin solmimassa kestävän kehityksen SDG-tavoitteiden edistämisen strategisessa kumppanuudessa. Kumppanuuden puitteissa Tampere on aktivoinut **yhteistyötä pitkäaikaisen tansanialaisen ystävyyskaupunkinsa Mwanzan kanssa kestävän kehityksen tavoitteiden paikallisen toimeenpanon puitteissa**. Tampere on jakanut omia kokemuksiaan työstä SDG-tavoitteiden toimeenpanemisessa, ja tuki ja kannusti Mwanzan ensimmäisen Agenda 2030 -paikallisarvioinnin laadintaa asiantuntijoiden välisessä yhteistyössä vuonna 2023. Kontekstissaan poikkeuksellinen yhteistyö on otettu kiinnostuneena vastaan ja se on ollut esillä useilla kansainvälisillä foorumeilla tuoden erinomaista kansainvälistä näkyvyyttä molemmille kaupungeille. Kestävä kehitys on ollut Tampereen ja Mwanzan välisen kaupunkiyhteistyön kantava teema aina 1980-luvun lopulta lähtien.

Tampereen kaupungilla on

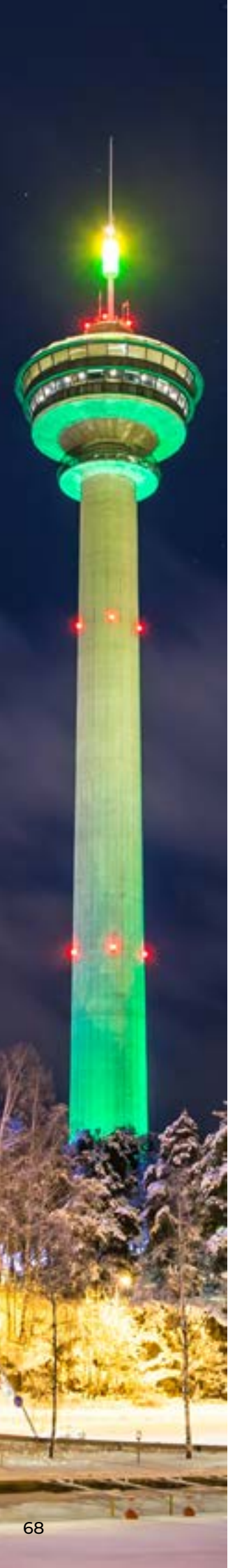
♥ **18** ♥

ystävyyskaupunkia
eri puolilla maailmaa.
Ystävyyskaupunkitoiminta
on käynnistynyt jo
1950-luvulla.

LUE LISÄÄ:

Avustukset ja tuet
[Kansainväliset asiat Tampereella](#)
[Yhteistyötä projekteilla](#)





Yhteenveto viimeaikaisesta kehityksestä Tampereella paikallisarvioinnin valossa

Tampereen Tekemisen kaupunki -strategian viitoittama valtuustokausi on ollut tapahtumarikas ja monien muutoksien sekä epävarmuuksien värittävä myös kestävän kehityksen näkökulmasta. Valtuustokauden aikana on muutosten ohella myös otettu isoja edistysaskeleita ja havahduttu uusiin ilmiöihin.

Kestävä kasvu

Kaupungin väestö on kasvanut merkittävästi valtuustokaudella, mikä on tavoiteltujen elinvoima- ja taloushyötyjen lisäksi tuonut mukanaan myös haasteita. Voimakas kasvu haastaa kaupunkia kasvattamalla hyvinvointieroja, vaikuttamalla ympäristön huomioimiseen kasvavan rakentamis-paineen ohella sekä nostamalla talouden kestävyuden tarkasteluun. Juuri näistä kysymyksistä on noussut tarve kestävää kehitystä tukevalle systeemiajattelulle. Kaupungin on pitänyt kyetä uudistumaan, kun sen tehtäviä ja henkilöstöä on siirtynyt mm. hyvinvointialueelle, ja vastaavasti uusia tullut tilalle esimerkiksi työllisyysalueuudistusten myötä. Tämä on avannut ovia myös uusille ajatuksille ja tavoille toimia kestävämmiin.

Sosiaalinen kestävyys

Kaupunkilaisten hyvinvoinnin haasteet ovat muotoutuneet viime vuosien myllerryksessä yhä moniulotteisemmiksi ja hyvinvointierot ovat lisääntyneet. Haavoittuvassa asemassa olevien tamperelaisten tilanne on heikentynyt. Valtaosa tamperelaisista voi kuitenkin edelleen hyvin. Päihdehaittojen vähentäminen ja erityisesti lasten sekä nuorten mielenterveyden tukeminen tarvitsevat kuitenkin jatkossa lisää vaikuttavaa tekemistä. Asukkaiden hyvinvoinnin edistämistä tehdään yhä enemmän yhteistyössä muiden alueellisten toimijoiden kanssa, mikä vaatii uudenlaista otetta.

Valtaosa tamperelaisista kuuluu johonkin itselle tärkeään ryhmään, vaikka yksinäisyys koskettaa yhä useampaa. Alueiden eriytymiskehitys on Tampereella maltillista, mutta osa kaupunginosis-ta on jäämässä muun kaupungin jälkeen sosioekonomisessa kehityksessä. Näiden haasteiden ratkaiseminen on keskeistä kestävän kehityksen kannalta.

Kansainvälistyvä, elämyksellinen kaupunki

Maahanmuutto on kattanut valtuustokauden aikana Tampereen väestönkasvusta puolet ja kansainvälisten tamperelaisten määrä on kasvanut huomattavasti. Tämä rikastuttaa kaupungin il-mapiiriä ja auttaa vastaamaan paremmin myös osaajien tarpeen kasvuun. Kansainvälistyminen vaatii vielä määrätietoisia toimia, jotta Tampereesta voi tulla aidosti kansainvälinen kaupunki joka on niin pito- kuin vetovoimainen.

Tampere on valtuustokauden aikana kehittynyt raitiotiekaupungiksi sekä keskeiseksi tapahtu-ma- ja elämyskaupungiksi, jossa niin asukkaat kuin vierailijat ovat löytäneet kulttuurin ja tapah-tumien äärelle. Edelläkävijyyden säilyttäminen näissä teemoissa vaatii kuitenkin uusia tekoja.

Vahvuutena opiskelijat ja osaaminen

Opiskelukaupunkina Tampereen asema on vahva, ja valmistuneiden pitovoima on hienoisessa kasvussa. Peruskoulun oppimistulokset ovat kuitenkin huolestuttavasti laskussa kansallisen ke-hityssuunnan mukaisesti. Työllisyysnäkyvät ovat heikentyneet valtuustokauden lopulla, mutta elämäntalous on elpynyt koronavuosien jälkeen. Työllisten, yrittäjien ja opiskelijoiden määrät ovat kasvaneet, vaikka työvoiman saatavuudessa on haasteita.

Ammatillisesta koulutuksesta valmistuneita on lähes tavoitteiden mukaisesti, ja start-up yritys-ten yhteisö on kasvanut vaikeista ajoista huolimatta. Uudet elinkeinokärjet, kuten puolustus- ja siruteollisuus, vahvistavat alueen taloutta.

Uudistuva kaupunkiympäristö

Tampereen kaupunkikeskusta on säilynyt elinvoimaisena ja raitiotie on ollut valtuustokauden menestys, jonka lisäksi vuonna 2024 joukkoliikenteessä tehtiin matkustajamääräennätys. Myös kävely ja pyöräily ovat lisääntyneet, mutta maltillisemmin. Kaupungin kasvua on onnistuneesti suunnattu joukkoliikennevyöhykkeelle ja aluekeskuksiin. Tampere on edelleen turvallinen kau-punki, mutta kaupunkilaisten turvattomuudentunne on kasvanut.

Toimenpiteet hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi etenevät, mutta hiilineutraalisuustavoitteen saavuttaminen vuoteen 2030 mennessä vaikuttaa epävarmalta. Kasvavassa kaupungissa suu-rimpana haasteena ovat liikenteen päästöt. Ilmastonmuutoksen sopeutumis- ja varautumistyö on ottanut valtuustokaudella isoja askeleita. Tamperelaisten kulutuksen päästöt ja ympäristö-vaikutukset alueen ulkopuolella on otettava jatkossa paremmin huomioon, ja kaupungin tulee tehdä kaikkensa, jotta koko kaupunkiyhteisö saadaan mukaan rakentamaan kestävää arkea. Tampere on lunastanut valtuustokaudella edelläkävijäroolia luonnon monimuotoisuuden edis-tämisessä, mutta tekoja tarvitaan lisää.

Sokeat pisteet

Monet kaupungin konserniyhteisöjen tehtävistä liittyvät elämisen puitteisiin, kuten asumiseen, rakentamiseen, liikkumiseen ja yhdyskuntatekniisiin palveluihin, joiden ratkaisut luovat pohjaa yksilöiden ja yhteisöjen kestäväälle toiminnalle. Vesiin, ilmanlaatuun, maaperään ja terveyteen kohdistuvien paikallisten vaikutusten ja luonnonvarojen kulutuksen ajatellaan olevan suoma-laisissa kaupungeissa hallinnassa ja ne jäävät siksi helposti muiden kestävyysnäkökulmien var-joon. Samoin sukupuolten välisen tasa-arvon SDG-tavoite vaikuttaa niin ikään jääneen Tam-pereella kovin vähälle huomiolle ja yleisen yhdenvertaisuustyön jalkoihin. Myös ruokaan ja vedenalaiseen elämään liittyvät globaalit tavoitteet ansaitisivat lisää huomiota ja vastuunjakoa Tampereella. Metsien ja lähiluonnon katveeseen uhkaavat jäädä myös keskuudessamme elävät muut lajit ja luontotyytit.

Minä, me ja muut

Yhtenä avauksena globaalien vaikutustemme ymmärtämiseen Tampere on laskenut oman ku-lutuksensa hiili- ja luontojalanjäljet. Laskenta osoitti, että kuten kansallisesti, myös merkittävä osa paikallisesta luontojalanjäljestä syntyy rajojemme ulkopuolella. Sitoutumalla edistämään YK:n kestävän kehityksen tavoitteita, Tampere on sitoutunut huolehtimaan myös globaalista vastuustaan. Paikallisen vaikutusten lisäksi meidän on pidettävä huolta, että toiminnastamme syntyvät haitalliset vaikutukset ovat mahdollisimman pienet myös muissa maissa. YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman puolivälitarkastelussa vuonna 2023 todettiin, että tavoitteiden saavut-taminen vaatii lisää ponnisteluja ja yhteistyötä kaikilla tasoilla. On tärkeää, että sekä kansalliset hallitukset että paikalliset toimijat ottavat aktiivisen roolin tavoitteiden edistämässä.

Asukkaiden näkemyksiä kestävän kehityksen teemoista

Tampereen kaupunki keräsi keväällä 2025 laajan osallistumisaineiston tuleva valtuustokauden strategiatyön tueksi. Kyselyiden, keskustelujen ja työpajojen kautta tavoitettiin yli 7 000 tamperelaista eri ikä- ja väestöryhmistä. Osallistumisen kokonaisuus sisälsi Tampere-kyselyn kuntalaisille, kyselyn henkilöstölle, vaikuttamistoimielinten ja -neuvostojen lähetekeskustelut, toimieliinten yhteisen keskustelun, koululaisten Vaikuta! -päivät sekä yhteistyöjärjestöjen ja -yhdistysten organisoimat keskustelut.

Aineistossa ilmeni keskeisinä teemoina arjen sujuvuus, turvallisuus, yhteisöllisyys, merkityksellinen työ, kaupunkiluonto ja sujuva liikkuminen. Lähtökohtaisesti tamperelaiset ovat tyytyväisiä kaupungin kehittymiseen ja monipuolistumiseen. Samaa aikaan kaupungin kasvuun suhtaudutaan varauksellisesti, sillä kasvun pelätään vähentävän kaupunkilaisille tärkeää lähiluontoa sekä korottavan asuntojen hintoja. Kaupunkilaiset toivovat kaupungin säilyvän ihmisen kokoisena ja vaalivan niitä vahvuuksia, joista se on tunnettu. Tampereen vahvuuksina kaupunkilaiset näkevät kaupungin omaleimaisen tunnelman, toimivan joukkoliikenteen, monipuolisen kulttuuri- ja vapaa-ajan tarjonnan sekä arvokkaan lähiluonnon.

Asukkaiden toiveissa ja huolenaiheissa heijastuvat kestävän kehityksen kolme ulottuvuutta: sosiaalinen, ekologinen ja taloudellinen. Sosiaalisen kestävyys näkökulmasta tamperelaiset toivovat parannuksia sosiaali- ja terveyspalveluiden saavutettavuuteen sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen. Toisaalta kaupunkilaiset olivat huolissaan päihdeongelmien ja häiriökäyttäytymisen yleistymisestä keskustassa sekä yksinäisyyden ja syrjäytymisen kokemusten kasvusta. Ekologinen kestävyys näkyi erityisesti toiveissa vaalia arvokasta lähiluontoa ja lisätä kaupunkivihreää. Taloudellista kestävyttä ilmentävät huomiot työllisyysmahdollisuuksista, asumisen hinnasta ja opiskelijoiden työelämään siirtymisestä. Lisäksi muun kieliset tamperelaiset toivoivat kielimuuriin liittyvien haasteiden helpottamista.

Kuntalaisten vastausten perusteella Tampereella tulisi kehittää erityisesti seuraavia YK:n Agenda 2030 -tavoitteita: Terveyttä ja hyvinvointia (3), Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua (8), Eriarvoisuuden vähentäminen (10), Kestävät kaupungit ja yhteisöt (11), Ilmastotekoja (13) sekä Maanpäällinen elämä (15). Tulevaisuuden hyvä Tampere on kaupunki, joka katsoo rohkeasti eteenpäin, mutta huolehtii samalla ihmisten ja luonnon hyvinvoinnista – kestävästi ja yhdenvertaisesti.



Kuva: Kevään 2025 kuntalaiskyselyiden vastauksissa korostuvat kestävän kehityksen tavoitteet.

Lopuksi

Vaikka työ Agenda 2030 -tavoitteiden saavuttamiseksi voi vaikuttaa ylivoimaiselta, on se tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa todennäköisesti paras saatavilla oleva sopimus ja kompassi kohti kestävää tulevaisuutta. Tavoitteiden saavuttaminen vuoteen 2030 mennessä on mahdollista, mutta se vaatii määrätietoista ja ripeää toimintaa sekä laajaa yhteistyötä. Tässäkin arvioinnissa kuvatut paikalliset toimenpiteet ovat esimerkkejä siitä, kuinka paikallisella tasolla voidaan edistää globaalien tavoitteiden saavuttamista. Agenda 2030 -tavoitteiden edistäminen Tampereella jatkuu vuonna 2025 alkavalla valtuustokaudella osana kaupungin strategista johtamista. On perusteltua, että Tampere ja kaupungit ympäri maailmaa jatkavat kestävän kehityksen edistämistä tehden kaikkensa, jotta tulevaisuus olisi kestävämpi sekä oikeudenmukaisempi kaikille meillä ja muualla.

KESTÄVÄN TEKEMISEN KAUPUNKI

Paikallisarviointi YK:n kestävä kehityksen
tavoitteista Tampereella 2025

Kesäkuu 2025



TAMPERE